

Az ODR egy tagkönyvtár szemszögéből:

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár

A könyvtárközi szolgáltatások hagyományosan könyvtárunk fontos tevékenységei közé tartoznak, hiszen főleg a megye olvasóinak dokumentumokhoz való jutását teszik lehetővé. Ez olyan településen, ahol városi könyvtár is működik, lényeges szempont, mert időről-időre felmerül a kérdés, mennyiben elégíti ki az intézmény a város, illetve a megye igényeit.

Az utóbbi években két dolog gyakorolt alapvető hatást erre a szolgáltatásra: a helyi és az országos szintű számítógépes, informatikai fejlesztések, valamint az Országos Dokumentumellátási Rendszer, noha ez a két dolog nem függetleníthető egymástól. A megyei könyvtár életében a könyvtárközi szolgáltatásokkal összefüggésben a következők számítanak fontos állomásnak:

1998-ban könyvtárunk a többi megyei könyvtárral együtt az ODR tagkönyvtára lett.

1998-tól elérhető az interneten a katalógusunk, így a kérő könyvtárak tájékozódhatnak az állományunkról.

1998 márciusától e-mail útján is fogadni tudjuk az igényeket, ez a gyorsaság szempontjából döntő fontosságú.

2000. június közepétől elindult a számítógépes kölcsönzés. Ettől kezdve fokozatosan lehetővé vált annak megállapítása, hogy hozzáférhető-e a keresett példány. Rövidebb ideig kell az előjegyzésekre várakozni.

2000. december közepétől számítógépre került a könyvtárközi kölcsönzés.

2001 májusától az on-line katalógusunkon keresztül is indítható kérés:

Németh Tímea (gardteka@vk-gardony.bibl.hu).

Csütörtök, November 21, 2002 at 18:34:22

cim: Jel és közösség

kkozi: 003 J 57 249854:FKigen
249855:FKigen

249853:KR/OT(Cc 5545)nem

cutter: 003 J 57

dref: b38416

intezmeny: Városi Könyvtár

postacim: 2483 Gárdony Szabadság u.14

Természetesen fontos tényező, hogy a kérő könyvtárak is megfelelő technikai felszereltséggel rendelkezzenek, s használni tudják a könyvtárközi kölcsönzés korszerű módjait. Jelenleg tíz városi, tizenhat községi és nagyközségi könyvtár rendelkezik internetkapcsolattal Fejér megyében, s közülük tizenhét továbbítja hozzánk az olvasói igényeket rendszeresen elektronikus úton. A folyamatos növekedés bizonyítja, hogy az előforduló technikai nehézségek ellenére kedvelik a kollégák ezt a módszert, mert egyszerű és gyors. Az alábbi táblázat ezt a tendenciát illusztrálja:

	1998	1999	2000	2001	2002. X. 31.
e-mail	157	434	542	446	284
on-line katalógus	–	–	–	259	667
összes kérés %-a	12	26	28	36	44

ODR-támogatások és felhasználásuk

A támogatások mértékének alakulása

	1998	1999	2000	2001	2002
dokumentumvásárlásra	700 000	2 500 000	2 500 000	3 500 000	3 500 000
technikai eszközökre	300 000	300 000	600 000	250 000	460 000
postaköltségre	–	–	127 697	403 760	354 982*
összes támogatás	1 000 000	2 800 000	3 227 697	4 153 760	4 314 982
* október végéig					

Az ODR-támogatás elsősorban a dokumentumvásárlásban nyújt nagyon nagy segítséget. A könyvtárközi forgalmunk folyamatos növekedésével párhuzamosan öt év alatt összesen ötszörösére nőtt a támogatás összege, és ez ma könyvtárunk költségvetésében a szerzeményezésre fordítható pénz igen jelentős százaléka:

1998	1999	2000	2001	2002
7	22	17	19	20

A támogatás következtében jelentős mennyiségi és minőségi állományfejlesztéssel bővíthetjük könyvtárközi szolgáltatásainkat. Különös tekintettel vagyunk a megye településeiről felsőoktatási intézményekben tanulók részéről várható kérésekre. A támogatásnak hála, megvásárolhatunk olyan könyveket, melyekről a magas ár miatt le kellett volna mondanunk.

Ezekon kívül leginkább a gyakran keresett, előjegyzett művek példányszámát növeljük, és a dezideráta-jegyzéken szereplő dokumentumokat igyekeztünk beszerezni a legkülönbözőbb forrásokból. Ennek összeállításához összegyűjtjük a könyvtárközi kölcsönzés során ki nem elégített, továbbított kéréseket is.

A dokumentumvásárlásra fordítható összeg nagyobb részét a Könyvtárellátónál költjük el, mert ott különféle kedvezményeket kapunk.

A támogatás másik részéből *eszközparkunkat* bővítettük, két számító- és három másológépet vásároltunk.

A nehézkes elszámolás ellenére nagy segítséget jelent, hogy *átvállalhatjuk a csomagok visszaküldésének költségét*.

Korábban több kisebb községi könyvtár azért tekintett el a szolgáltatástól, mert nem volt pénz a kölcsönzött dokumentumok visszajuttatásá-

ra. A visszaigényelt összeg nagyarányú növekedése jelzi, hogy kellő visszhangra talált a kollégák között ez a lehetőség.

A könyvtárközi forgalom alakulása

A kért művek száma

1998	1999	2000	2001	2002.
				X. 31.
az általunk kért művek száma				
96	179	242	345	245
a tőlünk kért művek száma*				
1284	1667	1950	1976	2284

Fokozatosan növekszik a kért művek száma a szolgáltatás mindkét irányában. Öröndetes, hogy a tőlünk kérők köre különösen bővül. A városi könyvtárak mellett egyre nő a könyvtárközi kölcsönzést igénybe vevő községi könyvtárak száma is. Ebben döntő szerepet játszik a már említett informatikai fejlesztés és a postaköltség átvállalása is.

A kérések megoszlása könyvtártípusok szerint

1998	1999	2000	2001	2002.
				X. 31.
közkönyvtár				
1029	1471	1657	1664	1944
szakkönyvtár				
143	90	166	119	46
iskolai könyvtár				
87	82	93	152	159
egyéb				
5	2	7	13	7
összesen**				
1264	1645	1923	1948	2156

*, ** A két adatsor eltérése (különbsége) abból adódik, hogy a több kötetes művek esetében a

„kérést” egynek, a „művek számát” pedig a kötetszámnak megfelelően regisztráljuk.

A könyvtár gyűjtőköréből következik, hogy főleg közkönyvtárak fordulnak hozzánk kérésekkel. A megye területéről érkeznek az igények zöme, de mióta a könyvtár állománya on-line katalógusban is visszakereshető, egyre többször küldünk az ország egyéb (főleg dunántúli) területeire is dokumentumot. Ez a szám 1998-ban még csak 16 volt, az idén már 248.

A kérések teljesítése

1998	1999	2000	2001	2002. X. 31.
eredetiben				
1067	1283	1546	1430	1851
másolatban				
146	270	316	332	275
összesen				
1213	1553	1862	1762	2126

Természetesen arra törekszünk, hogy minél több kérést tudjunk saját állományunkból, a lehető legrövidebb időn belül kielégíteni. A kölcsönzésben lévő dokumentumokat előjegyezzük, ha nem rendelkezünk a kért művel, továbbítjuk

a kérőlapot. Törekszünk a lelőhely pontos megállapítására, és általában előnyt élveznek azok a könyvtárak, melyek katalógusában kereshetünk. Az ODR adatbázisán kívül használjuk az egyes megyei könyvtárak OPAC-jait is, s inkább oda irányítjuk a kérést, hiszen a nagy egyetemi könyvtárak igen leterheltek.

A teljesített kérések igen jó aránya a már említett állományépítési törekvések mellett annak is köszönhető, hogy dokumentumaink szinte teljes körűen (a CD-k egy részét kivéve) visszakereshetők on-line katalógusunkban, így pontosan megállapítható, mit érdemes tőlünk kérni. A kisebb könyvtárak pedig gyakran egyeztetnek telefonon a biztos találat érdekében.

Eredetiben átkölcsönzött művek dokumentum-típusok szerint

1998	1999	2000	2001	2002. X. 31.
könyv				
954	1204	1428	1306	1726
hangoskönyv				
99	74	93	100	97
videó				
14	5	4	24	15
CD				
-	-	6	-	8
CD-ROM				
-	-	15	-	5

Teljes kölcsönözhető állományunk minden dokumentumtípusát szolgáltatjuk könyvtárközi kölcsönzés keretében, ennek ellenére mérsékelt az *audiovizuális* állomány forgalma. Ennek többféle oka lehet: rövidebb határidőre adjuk, könnyebben sérül, így nehezebb csomagolni, nem kereshető vissza a teljes állomány katalógusunkban, s mivel nem minden könyvtár szolgáltat audiovizuális dokumentumot, nem annyira nyilvánvaló, hogy felajánlják az olvasónak a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét.

Tapasztalataink szerint évek óta a társadalomtudományok körébe tartozó könyvek közül küldünk a legtöbbet. Ezen belül a pedagógiai, szociológiai, újabban a szociálpolitikával, a szociális munka legkülönbözőbb vetületeivel foglalkozó munkák a legkeresettebbek.

könyvtárközi kölcsönzés számára készült. Sajnos még fejlesztésre szorul, hogy valóban kielégítően töltse be szerepét, így kénytelenek vagyunk naplóban is nyilvántartani a forgalmat, hogy megfelelő statisztikai adatokat szolgáltatassunk.

A *fénymásolatokra* vonatkozó kérések számának növekedése lelassult. A könyveket inkább eredetiben kölcsönzik, s valószínűleg sok írást megtalálnak – a folyóiratokból is – és kinyomtatnak az internetről. Visszatartó erő lehet az is, hogy a másolási és a postaköltséget a kérő olvasóra terheli a könyvtár.

A szolgáltatás személyi és tárgyi feltételei

Jelenleg négy olvasószolgálatos könyvtáros foglalkozik egyéb feladatai mellett könyvtárközi szolgáltatásokkal. Egyikük az általunk kért, másikuk a tőlünk kért művek olvasóhoz kerüléséért felelős. A szolgáltatás folyamatos biztosítása érdekében két helyettes támogatja a munkájukat.

Ez év tavaszától az olvasószolgálat munkatársainak rendelkezésére álló négy számítógépből egy kifejezetten a könyvtárközi kölcsönzést szolgálja. Ezen a gépen elérhetők internetes források a lelőhelyek megállapítására. Ezen kívül adatbázisok (MNB, Presssdok, Szociológiai információ...) a bibliográfiai adatok kiegészítésére, s természetesen a levelezés, amit napjában többször nézünk, hogy a lehető leggyorsabban teljesítsük a kéréseket. Ide telepítették a könyvtár által használt TextLib integrált könyvtári rendszert, melynek intézményi kölcsönzés modulja a

A szolgáltatás népszerűsítése

A megyei könyvtár honlapján pontos tájékoztatás olvasható a könyvtárközi kölcsönzésről (<http://www.vmmk.hu/szolgáltatások/könyvtarkozi.htm>).

A szolgáltatás népszerűsítésére, az új módszerek, illetve a problémák megbeszélésére sokféle alkalmat felhasználunk. Ilyenek a rendszeres továbbképzések, a munkamegbeszélések, és segítenek a szaksajtó különböző fórumai és eszközei is. A központi, NKÖM által készített népszerűsítő kiadványokat valamennyi könyvtárba folyamatosan eljuttattuk.

Legutóbb a könyvtárosok számára tartott internet-tanfolyam kínált kiváló alkalmat arra, hogy a kollégákat megismertessük az Országos Dokumentumellátási Rendszer működésével és a könyvtárközi szolgáltatások korszerű használatával.

A könyvtár elérhetőségei:

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
Cím: 8000 Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.
Telefon: (22) 312-684; 312-845
Fax: (22) 311-634
Webcím: <http://www.vmmk.hu>
E-mail: konyvtarkozi@vmmk.hu

Varga Éva

Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum

A Miskolci Egyetem céltudatos belső fejlesztéséből következően ma egyre bővülő, gazdagodó univerzitás. *A négy évtizeden át Nehézipari*

Műszaki Egyetemenként ismert intézmény Műszaki Földtudományi Kara, valamint Anyag- és Kohómérnöki Kara révén több mint két és fél évszázados múltra tekinthet vissza, ugyanakkor a folyamatos megújulás szellemében a nyolcvanas évektől kezdve fokozatosan bővítette a képzés szervezeti formáit. A mai kor követelményeinek megfelelően átalakuló műszaki fakultások mellett az elmúlt két évtizedben gyökeret eresztettek a társadalomtudományok, s így a három műszaki karon kívül ma már három társadalomtudományi (jogi, gazdaságtudományi, bölcsészettudományi) egyetemi kart is magáénak mondhat az univerzitás, amely *1990-től a Miskolci Egyetem nevet viseli*. Nagy jelentőségűek az egyetem főiskolai karai, amelyek közül a sárospataki Comenius Tanítóképző Főiskolai Kart kell elsőként említeni. A felsőfokú zenetanári képzést a ma még intézeti formában működő Bartók Béla Zeneművészeti Intézet végzi. Új színfolt az egészségügyi főiskolai képzés.

Az egyetem könyvtárát, levéltárát és múzeumát magában foglaló intézmény a selmecbányai alma mater alapító évéig, 1735-ig visszanyúló évszázados emlékek őrzője és feltárója, s a legmodernebb elvek szerint működő tudományos műhely is egyben. *1998 óta az Országos Dokumentumellátási Rendszernek is tagja.*

A korszerű technikával, hazai viszonylatban élenjáró felszereltséggel és szervezettséggel működő könyvtár mindenekelőtt az egyetemi oktatást és tudományos kutatást szolgálja, ugyanakkor több szakterületen (bányászat, földtudományok, kohászat, anyagtudomány) országos tudományos központ, továbbá az észak-magyarországi régió egyetlen nagy nyilvános szakkönyvtáraként a térség fejlesztésének is szakirodalmi bázisa közel nyolcszázezer kötetes könyv- és folyóirat-állományával.

Gyűjtőköre a hagyományos és az elektronikus adathordozók tekintetében egyaránt az egyetemen művelt tudományterületek sokféleségéhez igazodik: a műszaki tudományoktól az állam- és jogtudományon, a közgazdaság-tudományon, a bölcsészettudományokon át a zeneművészetig, illetve az egészségügyi képzés igényeinek kielégítéséig terjed, beleértve a multidiszciplináris területeket is. A könyvtári tevékenység teljes egészében automatizált, nemcsak a beszerzés, leltározás, katalogizálás, hanem a beléptetés, az irodalomkeresés, a kölcsönzés, az olvasói nyilvántartás stb. is. A Felsőoktatási Fejlesztési Program keretében 2001 nyarán mintegy ötvenmillió forint értékű fejlesztéssel teljesen megújult az intézmény számítógépes információs infrastruktúrája.

Az olvasóteremben elhelyezett több tucat számítógépen az olvasók a könyvtár saját adatbázisain kívül térítésmentesen használhatják a CD-ROM-okat, az internetet, az Oktatási Minisztérium Elektronikus Információs szolgáltatását, továbbá olyan nagy értékű külföldi tudományos adatbázisokat, mint a Cambridge Scientific Abstracts anyagtudományi adatbázisai, a Gale Group General Business File és a Business and Company Resource Center üzleti, a Periodical Content Index társadalomtudományi, a Literature Online angol és amerikai irodalmi adatbázisai, a Springer és Elsevier kiadók folyóiratainak teljes szöveges változata, amelyeket a könyvtár konzorciumi tagként, pályázati összegekből fizet elő. A könyvtárban 2002 decemberében átadott multimédiás központ minden igényt kielégítő technikai felszereltsége tovább bővíti a tanulmányi, kutatási célú információszerzés lehetőségeit. A CD-ROM-hálózat és az on-line adatbázisok az egyetem egész területén, valamennyi hálózatba bekötött gépen hozzáférhetőek.

A könyvtár szolgáltatásainak bővítése érdekében saját készítésű tartalomjegyzék-adatbázis kialakítását kezdte meg 2001-ben, aminek folytatásához az idén nyolc magyar könyvtár munkatársai is csatlakoztak. Az adatbázisban – informatikai osztályunk irányításával – több mint száz magyar kiadású folyóirat tartalomjegyzékét dolgozzák fel tíz évre visszamenőleg. Magyarországon ez az első olyan tartalomjegyzék-szolgáltatás, amely nemcsak a folyóiratszámok tartalomjegyzékének böngészését, hanem a szerző és/vagy a címben levő szavak keresését is lehetővé teszi. (A szolgáltatás elérhetősége: <http://marki.lib.uni-miskolc.hu/kezdo.php>) A web-ki-

szolgálón (www.lib.uni-miskolc.hu) keresztül a könyvtár katalógusa a világ bármely részéről elérhető. A katalógusban megtalált példányok távolról előjegyezhetők, a kikölcsönzött művek hosszabbíthatók, illetve listájuk megtekinthető az olvasói vonalkód adatainak bevitelével. Számítógépes katalógusunk jelenleg az állománynak kb. egynegyedét tárja fel, de a folyamatos retrospektív feldolgozás eredményeként évről évre nő a feldolgozottság mértéke.

A könyvtárközi szolgáltatások keretében állományunk nagy része kölcsönözhető a hazai és külföldi könyvtárak számára, kivéve a folyóiratokat, az olvasótermi állományt és a muzeális értékű köteteket. *Könyvtárközi szolgáltatásaink javítása érdekében az elmúlt évben ODR-pályázatból beszereztük az ARIEL dokumentumtovábbító szoftvert*, amelynek telepítésével megteremtődött az on-line információküldés lehetősége, s ezzel a nem kölcsönözhető állományról történő gyorsabb másolatszolgáltatás is. Ez a lehetőség feltehetőleg tovább fogja növelni a szolgáltatás népszerűségét.

Könyvtárunk 1999 novemberétől az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatóságának engedélyével önálló Európai Dokumentációs Központot működtet. A szervezet segítségével minden olyan kiadvány állományunkba kerül, melyet az Európai Unió intézményei jelentetnek meg: rendeletek, statisztikák, gazdasági és politikai tanulmányok, elemzések, összefoglalók. A dokumentumok többsége helyben használható, de a szükséges információk másolat formájában távolról is igényelhetők.

A Miskolci Egyetem Könyvtára nyilvános intézmény, szolgáltatásait tizenhat éves kortól bárki igénybe veheti a napi tizenkét órás nyitva tartás ideje alatt.

A modern könyvtári tevékenység azonban – a fönntartó egyetemhez hasonlóan – ősi gyökerekből táplálkozik. A Selmeci Műemlékkönyvtár néven muzeális védettséget élvező, harmincezer kötetes állományrész a selmecbányai bányász-kohász alma mater – eredeti rendjében és teljes épségében fennmaradt – könyvtárát tartalmazza az 1735 és 1919 közötti évekből. A világviszonylatban egyedülálló műszaki természetudományos könyvtár évente több ezer hazai és külföldi szakembert és érdeklődőt fogad.

A gyűjtemény digitalizálása révén – amely a közelmúltban kezdődött el – lehetővé válik a

nemzeti kulturális örökség e részének közkinccsé tétele az interneten is.

A levéltár az egyetem két és fél évszázados történetének forrásait őrzi, s gyűjti a rá vonatkozó, kapcsolódó dokumentumokat (kiemelkedő tanárok, egykori hallgatók életművét stb.), valamint a magyarországi bányászat és kohászat történetével kapcsolatos kéziratos és nyomtatott forrásokat.

A múzeum állandó kiállításon mutatja be az egyetem és az oktatás fejlődését.

Az intézménynek három szakmai publikációs sorozata van:

– A Miskolci Egyetemi Könyvtár, Levéltár és Múzeum kiadványai. 1–28. 1953–2001.

– Közlemények a magyarországi ásványi nyersanyagok történetéből. 1–13. 1982–2002.

– A bányászat, kohászat és földtan klasszikusai 1–10. 1987–2002.

A könyvtár elérhetősége:

Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár,
Múzeum

Webcím: www.lib.uni-miskolc.hu

Cím: 3515 Miskolc – Egyetemváros

Telefon:

tájékoztatás: (46) 361-416

könyvtárközi kölcsönzés: (46) 565-111/16-58

Fax: (46) 563-489

E-mail:

könyvtárközi kölcsönzés: konph@gold.uni-miskolc.hu

tájékoztatás: kov11093@helka.iif.hu

Nyitva tartás:

könyvtár: hétfőtől péntekig 8-tól 20 óráig

vizsgaidőszakban

hétfőtől szombatig 8-tól 20 óráig

múzeum: hétfőtől péntekig

8-tól 13 óráig (egész évben)

Tóth Mária

Fölőpéldányok a Könyvtári Levelező/lapból

A lap szerkesztősége elkallódott vagy elveszett példányok pótlására térítés nélkül felajánlja megmaradt készletét.

Igényeiket a 331-1398-as telefonon/faxon, vagy e-mailben az iksz@oszk.hu címen adhatják le.

Az információs és kommunikációs technológiák a gyermekkönyvtári munkában

A Szabolcs-Szatmár-Beregi Gyermekkönyvtáros Műhely 2002. október 7-étől december 2-áig Az információs és kommunikációs technológiák a gyermekkönyvtári munkában címmel továbbképző tanfolyamot szervezett a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban.

A konzultációkkal és tréningekkel összekötött előadásokra öt alkalommal került sor, napi öt-hat órában. A negyven résztvevő zöme a műhely tagjai köréből került ki, ám a megye érdeklődő könyvtárostanárai is bekapcsolódtak a továbbképzésbe. A program költségeit a Nemzeti Kulturális Alapprogramtól nyert háromszáz-ezer forint támogatásból fedeztük. Előadóknak sikerült megnyernünk a témák legjobb szakértőit.

Október 7-én a program nyitóelőadásaként *Komenci Bertalannak*, az egri Eszterházy Károly Főiskola Médiainformatika Intézet docensének az előadása hangzott el *A könyvtár szerepe az információs (tudásalapú) társadalomban* címmel.

Bevezetőjében a könyvtáraknak az információs társadalomban betöltött szerepéről beszélt, arról, hogy a könyvtári szolgáltatásokat újra kell szervezni, igazodva az Európai Unió stratégiai elképzeléseire.

Romano Prodi, az Európai Bizottság elnöke 1999-ben meghirdette az *eEurópa – információs társadalmat mindenkinek* című programot. Az eEurópa abból a felismerésből született, hogy ha Európa nem tesz határozott, átfogó és gyors lépéseket a társadalom informatizálódása érdekében, akkor hátrányba kerül a XXI. század globális versenyvilágában. A dokumentum nem hagy kétséget afelől, hogy az oktatás, a képzés, a továbbképzés, a tanulás a kívánt átalakulás egyik kulcseleme. Következésképp *Viviane Reding*, az Európai Bizottság oktatási és kulturális ügyekért

felelős tagja meghirdette az *eLearning (Elektronikus tanulás)* kezdeményezést. A jövő oktatását célzó akcióprogram alapvető célként jelöli meg a kommunikációs és információtechnikai eszközök hatékony beépítését az oktatást és a szakképzést szolgáló és általában a tanulást segítő intézmények működésébe, valamint az új tanulási kultúra, illetve a digitális írástudás képességének elsajátítását.

2000-ben a *Lisszaboni stratégia* fő célkitűzésaként határozta meg, hogy Európa 2010-ig a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú társadalmává váljon. Az iskolák informatikai infrastruktúrájának elengedhetetlen fejlesztése mellett építeni szükséges azt a biztos tudásrendszert is, amelyen a műveltség alapul. Mert a hálózatok által biztosított lehetőségek hatalmasak ugyan, de kihasználásuk csak magas fokú szellemi képességek birtokában lehetséges. A könyvtár feladata, hogy nyitott virtuális környezetével a számítógépet beágyazza egy nagy múltú, értékörző kultúrába, amely mérsékli használatának szélsőséges kilengéseit. A sok-sok megválaszolandó kérdésre közül kettő: Hogyan navigáljanak a könyvtárak a dokumentumok hibrid terében? A könyvtárak lesznek-e a tudás új közösségi terei?

Dr. Eigner Judit, a budapesti Ökumenikus Általános Iskola könyvtárostánára *A huszonegyedik század gyermekolvasói* című előadása bevezetőjében feltette a kérdést, hogy miért nem olvasnak a gyerekeink. Az okok között az értékrend válságát, a neveltségi szint romlását, a szellemi alultápláltságot, az elmélyülni tudásnak és a példa erejének hiányát sorolja fel. *Kokas Klára* megfogalmazása szerint a számítógép előtt ülő gyereket a „félfigyelem” szellemi járványa jellemzi, melyre a felnőttek szoktatják rá, s melynek táptalaja, háttere a televízió és a rádió. Ezt követően az iskolában végzett kutatásairól, az alsó tagozatos tanulók olvasóvá nevelésének forrásairól, hatékony módszereiről adott részletes, színvonalas tájékoztatást.

Nagy érdeklődés kísérte az ún. *sétáló elektronikus könyv* bemutatását. A palmtop mini számítógép memóriáját könyvekkel, verseskötetek-

kel lehet feltölteni, a versek ritmusát is lehet követni rajta, valamint sötétben is használható. „Lehet, hogy e számítógép varázsa kell ahhoz, hogy az új évezred gyermeke rászokjon az olvasásra?” – tette fel végezetül a kérdést.

Jávorszky Ferenc, a debreceni Újkerti Könyvtár informatikus-könyvtárosa *Multimédia és internet a gyermekkönyvtárban* címmel rövid elméleti bevezetőt tartott, majd hasznos gyakorlati tanácsokat adott a résztvevőknek a gyerekek számára tiltásra javasolt internetes letöltésekről, a vírusirtók frissítéséről, a CD-ROM-ok beszerzésének megbízható forrásairól. Ezt követően különböző témájú – a csoportos foglalkozások keretében remekül használható – CD-ROM-okat mutatott be, illetve gyakoroltatta a használatukat.

Október 21-én dr. Dancsó Tünde, a Kodolányi János Főiskola adjunktusa *Az elektronikus információk alkalmazása az oktatásban* téma kapcsán előljáróban a tantervek fejlődéséről, felépítéséről beszélt.

Új kihívást jelent az ismeretek alkalmazás-szintű oktatása. A kereszttanterv a különböző tantárgyak házassága, melynek célja a társadalmi életre való hatékonyabb felkészítés, a munka világába való beilleszkedés, a tanulói kompetenciák kiszélesítése, az önálló életre nevelés. A *szociális kompetenciák* (közösségi szerepvállalás;

önbizalom, önismeret, önérvényesítés; felelősségvállalás; segítőkészség, tolerancia; életvezetés; érdekérvényesítés) ismertetése után a *tanulói kompetenciák* hagyományos formái mellett (írás, olvasás, számolás) az *informatikai kompetenciák* fontosságát hangsúlyozta: az információhordozók és az alkalmazások ismeretét, az informatikai írástudást, a hálózat lehetőségeinek ismeretét, az adatrögzítést. Az információhordozók ismerete képessé tesz az információhordozó készítésére, az alkalmazások célnak megfelelő felhasználására, a hálózat hatékony használatára, az adatfeldolgozásra, a rendszerezésre. A tanulói kompetenciák fejlesztése magában foglalja az önismeret fejlesztését, a szokások, értékek kialakítását (könyvtárban tartott órák, nyitva tartás, könyvtárhasználati szabályzat), a közös értékrend megteremtését, elfogadtatását, olyan képességek, készségek fejlesztését, amelyek a munka világához egyre közelebb visznek.

Az informatika elterjedt alkalmazási területe az internethasználat (elektronikus levelezés, online újságok olvasása, információ keresése, információ feltöltése), valamint a dokumentumkészítés (szövegszerkesztés, táblázatkészítés, prezentációkészítés). Az informatika ritkábban alkalmazott területe az oktatóprogramok használata és készítése, az adatbázis-kezelő programok,

a távoktatás, az on-line vizsgarendszer. Az elektronikus projektkészítés menete: a résztvevők számának meghatározása (egyéni, páros, csoportos), az elektronikus kapcsolattartás módja, az információ felkutatása, rendszerezése, a projekt összekapcsolása.

Az előadás végén a keresztntanterv elkészítésének folyamatát ismertette az előadó.

Sáráné Lukátsy Sarolta dr. phil. könyvtár-informatikai szakértő *A szellemi munka technikájának elsajátíttatása* címmel tartott előadást.

A NAT informatika-műveltségterület-könyvtárhasználat követelményrendszerében meghatározott négy ismeretkör egyike – a szellemi munka technikája – az első három ismeretkör alkalmazását kívánja meg. Megfelelő módszereket, stratégiát kell adnia a gyerekeknek, hogy eligazodjanak a számukra kezdetben még rendezetlen információhalmazt képviselő könyvtárban. Szemléletesen ismertette, hogy a könyvekre és azok rendszerére vonatkozó s a különböző korcsoportokban megtanítandó ismeretek hogyan épülnek egymásra, s hogy milyen fokozatokon keresztül jutnak el a gyerekek a tallózó olvasás technikájának elsajátításától (1–2. osztály) a jegyzetelés, a kiselőadás (8–9. osztály) készítésének technikájáig. A fokozatosság mellett a szemléletességre, a versenyszellem kiaknázására hívta fel a figyelmet, mely minden korosztály esetében fontos, mivel érzelmi alapon közelít a gyerekekhez.

Ezt követően néhány, a könyvtárhasználati foglalkozásokhoz jól használható módszert ajánlott a hallgatóság figyelmébe. Első osztályos gyerekek esetében jól bevált forma a betűrend szemléltetésére, a térbeli tájékozódás fejlesztésére a „betűvonat” kialakítása. Minden gyerek kap egy-egy könyvet, melynek magyar szerzője van. Miután mindenki bemutatkozott a szerző nevében, a gyerekek az ábécérendnek megfelelően egymás mögé állnak, kialakítják a *betűvonatot*, és „körbevonatoznak” a könyvtárban. Harmadik osztályban a könyvek azonosító adatainak megfigyelésére jó módszer a *Melyik könyv öregebb nálad?* című könyvtárhasználati játék. Negyedik osztályosok már egyszerű referenzs kérdésekre is megkereshetik a választ. Például: Megnézhette-e Mátyás király távcsővel az égboltot? Fontos, hogy minden esetben beszéljük meg a gyerekekkel a keresés technikáját, módját.

November 4-én *A számítógép a gyermekkönyvtári munkában* címmel *Mátyás király élete*

és kora témában *Gáll Éva*, a zalaegerszegi Apáczai Általános Művelődési Központ könyvtárvezetője tartott – a számítógép használatára épített – csoportos bemutató foglalkozást 5. osztályos gyerekek részvételével. A bemutató célja: egy téma köré csoportosítva szemléltetni, hogy az új és a régi információhordozók hogyan építhetők be szervesen a gyermekfoglalkozásokba. A foglalkozás elején a témával kapcsolatos könyveket a számítógépes katalógus segítségével szedték össze a gyerekek, majd Mátyás királyról és a kor jellemzőiről kaptunk művelődéstörténeti adalékokat (pl. öltözködés, étkezés, építészet, művészetek stb.) Közben hagyományos lemezről és magnókazettáról korabeli zenék hangzotak el. Két CD-ROM használatával ismerkedtek meg a tanulók: a *Bibliotheca Multimediana*val, amely Mátyás Corvináiról nyújtott új információkat, valamint a *Musical Instrumentsszel*, amely a Mátyás korabeli hangszerek bemutatásával, megszólaltatásával volt érdekes színteljesítő a foglalkozásnak.

Ezt követően a gyermekkönyvtári számítógépes katalógus építéséhez kaptak ötleteket a résztvevők, majd a CD-ROM-ok könyvtári alkalmazásáról esett szó.

Dr. Tószegi Szusanna, a Neumann-ház igazgatója *Új eszközök a gyermekkönyvtárban – a multimédia bevált és járhatatlan útjai* címmel a gyermekkönyvtárak szerepét az ismeretközvetítés, a szórakoztatás és a nevelés összefüggésében láttatta.

A multimédia fogalmának tisztázása után az *off-line multimédiás eszközök* (CD-ROM, DVD) valamint az *on-line eszközök* (HTML, DHTML fájlok hangokkal és képekkel, flash) ismertetése következett. A CD-ROM-okat, a DVD-ket gyűjtik, feldolgozzák a könyvtárak, ám a szerzői jog tiltja a kölcsönzésüket. Az internetforrásokkal ugyanaz a helyzet: a szolgáltatás csak nyilvános előadás keretében, helyben engedélyezett!

A *flash technológia* előnye, hogy a flash fájl lejátszása átlagos kiépítésű számítógépet igényel, a letöltési idő alatt is „történik valami”, helyigénye minimális, gyorsan letölthető, zenét, hangeffektusokat lehet beépíteni, a grafikákat és a szövegeket is lehet animálni. (Letöltés: www.macromedia.hu)

A Neumann-ház hasznos tájékoztatói lehetőséget kínál a multimédiás források között. Honlapjukon érhető el a *CD-ROM-ok lelőhely-adatbázisa* (háromszáz könyvtár, kilencszázféle lemez; ebből négyszáz magyar CD-ROM könyvtári lelőhelyekkel.) A *CD-ROM diszkográfia* 1990 és 2002 között ezerhétszáz lemez adatait dolgozta fel, melyekből kilencven készült a gyerekeknek (pl. irodalmi lemezek: Meserdő, Kamramesék, Pál utcai fiúk; oktató lemezek: Ablak-Zsiráf lexikon, Manó-sorozat; szép- és szakiro-

dalom tanároknak, könyvtárosoknak: Mesegyűtemények analitikus bibliográfiája, Irodalmi arcképcsarnok). A *WebKat.hu* a magyar internetforrások katalógusa, melyben kulcsszavak, témák, internetcímek, közgyűtemények szerint lehet keresni. A *DIA* (Digitális Irodalmi Akadémia) honlapja (www.irodalmiakademia.hu) egyedülálló vállalkozás. Jelenleg ötven kortárs magyar és erdélyi magyar író műve és a róluk szóló irodalom hozzáférhető (huszonötezer irodalmi művet tartalmaz!). A Neumann-ház saját gyűjteménye a Bibliotheca Hungarica Internetiana (kritikai kiadásokat tartalmaz), Magyar klasszikusok összes költeményei (harminckét klasszikus költő verse tölthető le), 238 mese analitikus feldolgozása.

Bíró Ferenc, a budapesti Terézvárosi Polgármesteri Hivatal Oktatási Irodájának szakfőtanácsosa *A diafilmek számítógépen* témában tartott előadással egybekötött bemutatót.

Rövid történeti bevezető után azokról az elektronikus szolgáltatásokról szólt, melyeket a *Laterna Magica Diafilmtörténeti* (magán-) Gyűjtemény az Arcanum Adatbázis Kft.-vel közösen hozott létre a gyűjtemény állományának és szolgáltatásainak bemutatása és népszerűsítése érdekében.

A gyűjtemény anyagából az első elektronikus feldolgozás 1997-ben a *Magyar Irodalom Cso-
dái Digitális Albumokon avagy a MiCsoDa so-
rozat* volt. A hat lemezből álló sorozat alapvető
célja a magyar gyermek- és ifjúsági irodalom
korszerű eszközökkel történő széleskörű terjesz-
tése, a korábban már létrehozott és a sorozat
készítésekor felújított művészeti értékek bemu-
tatása, szórakoztatás, az oktatás céljainak segíté-
se és az értékmentés.

A MiCsoDa sorozat lemezei szórakoztatnak,
mert multimédiás eszközökkel dolgozták fel iro-
dalmunk kiemelkedő egyéniségeinek műveit.
Használatukhoz még írni-olvasni sem kell tudni,
a legfiatalabb korosztály is játszva ismerkedhet
meg költészetünk, monda- és mesevilágunk szép-
ségeivel. A MiCsoDa sorozat alkotói *Fazekas Mi-
hály, Garay János, Arany János, Petőfi Sándor,
Benedek Elek, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond*
műveiből válogattak, a Magyar Diafilmgyártó
Vállalat több évtizedes kiadói tevékenysége során
létrejött grafikákra és illusztrációkra támaszkodtak.
A rajzolók között *Zórád Ernőtől Richly Zsoltig*
széles a paletta. A hangfelvételtől *Básti Lajos,
Töröcsik Mari* klasszikus szövegmondásával és
*Szabó Gyula, Mikó István, Papp Zoltán, Esztergá-
lyos Cecília, Andresz Kati, Vándor Éva, Pécsi Il-
dikó* a sorozat céljára készült, új előadásával is-
merkedhet meg a legfiatalabb közönség.

Másik jelentős kiadványuk a *Diafilmtár. Diafil-
mek Magyarországon* című CD-ROM-katalógus,
amely több mint kétezer bibliográfiai tételt, egy
műfajtörténeti tanulmányt, ötven filmet (elsősor-
ban ismeretterjesztőt) közöl teljes terjedelmében,
valamint négy rövid mozgófilmet is tartalmaz – a
Laterna Magica Gyűjtemény anyagából. A pergő
filmek között interjút láthatunk a neves illusztrá-
torral, *Zórád Ernővel*, *Ahol a diamesék születnek*
címmel reklámfilmet a diagyártásról, egy kísérleti
darabot a diafilmek videósításáról *Aladdin és a
csodalámpa* címmel és egy klasszikus rajzfilmet,
Csermák Tibor művét, *A török és a teheneket*,
melynek diafilm változatát a rendező készítette.

Legújabb, előkészületben lévő összeállításuk
A cár és a madár címmel az 1950-es évek ele-
jének hazai diafilm-kiadásából szemezget, kivá-
lasztva az ideológiai és gyakorlati szempontokat
egyenként figyelembe vevő „szovjet–magyar dia-
film-fegyverbarátság” jegyében született alkotá-
sok legjavát. A CD-ROM az orosz grafikusok
munkáiból készült animációs és mese-diafilmek

sokaságából válogatva negyven művet mutat be
teljes terjedelmében.

November 18-án *A multimédiás számítógé-
pek az iskolákban és a gyermekkönyvtárakban*
címmel *Benyó Bertalan*, a kőbányai Pedagógiai
Intézet pedagógiai szakértője tartott előadást.
Előljáróban a *multimédiás kiépítésű számítógép*
néhány jellemzőjét ismertette. Sok, de minimum
két médium, álló- és mozgóképek, hangok, szö-
vegek, adatok interaktív együttese. Legalább egy
időtől független – minden pillanatban ugyanaz
(pl. állókép, szöveg) – és egy időtől függő –
időben végbemenő vagy folyamatos (pl. zene,
mozgókép) – médiumot kell tartalmaznia. Inter-
aktív, hiszen a továbblépés irányát a felhasználó
választja meg, az előre kialakított kapcsolatok
(linkek) mentén a felhasználó szabadon baran-
golhat, s a program futásának menetét is a fel-
használó irányítja. A *hipertext* számítógépen
működő, interaktív módon is felhasználható szö-
veg. A szerkesztő által meghatározott kapcsoló-
dási pontokon – egy-egy adott fogalomra kat-
tintva – előhívhatók a fogalomhoz tartozó hát-
tér-információk, definíciók vagy audiovizuális
médiumok (hipermédia). A *virtuális valóság* a
számítógépes környezet által teremtet, érzéke-
ink által befogadható, a valós világra hasonlító,
dinamikus, háromdimenziós, látszólagos világ.

A jó multimédia jellemzői: jól áttekinthető,
könnyen kezelhető, egyszerű felület; egy adat-
hoz sok utat talál; csomópontok vannak a szerke-
zetében; ajánlott útvonalakat kínál fel; helyzetér-
zékeny segítséget ad; naplózza a bejárt útvonalat,
elmenti az eredményeket; jegyzetek csatolhatók
hozzá; motiváló elrendezés; videóval, hangidézet-
tel illusztrál; strukturált tartalmú; nincsenek ben-
ne felesleges hang- és látványelemek; minden
elemnek szükséges információtartalma van, s min-
den elem a fontosságához mérten könnyen érhető
el. A multimédiás számítógép előnyei az oktatás-
ban: érdekes, ösztönző; tevékenykedtető; önálló
ismeretszerzésre nyújt lehetőséget; elvileg vég-
telen számú információt tartalmaz, bővíthető;
személyre szabható; elvileg végtelen számú ke-
reszthivatkozási lehetőséget ad; interdisz-
ciplináris tájékozódásra alkalmas. Hátrányai: esz-
közigényes, drága és bonyolult; nehezen szorít-
ható keretek közé (pl. tanítási órán); leszoktat a
beszédről; elszakít a valóságtól; nehezen átte-
kinthető; leépíti a választási kritériumok hagyó-
mányos rendszereit (tekintély, ceruza.)

A multimédiás eszközök felhasználási lehetőségei: önálló szaktárgyi ismeretszerzés; gyakorlás oktatóprogramok segítségével; könyvtári dokumentumok (szótárak, lexikonok, kézikönyvek) kiváltása multimédiás adatbázisokkal (pl. az Arcanum lexikon-CD-ROM-jai); szemléltetés csoportos foglalkozáson; film- és multimédia készítése (a NAT-ban is szerepel); tanórán kívüli foglalkozások (iskolamédiák); kísérlet, modell, laboratórium. Az előadó végezetül elmondta, hogy – a tanulók dolgát megkönnyítendő – fontosnak tartaná az Internet helyett az Iskolanet létrehozását – választott tartalommal!

Budavári Klára, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) XVIII/3. kerületi fiókkönyvtárosa a *Manó élővilág és egyéb manók* címmel a *Manó család* című CD-ROM-sorozat néhány tagját mutatta be.

Először a *Manó kaland* CD-ROM-mal találkozhattak a résztvevők: Jaca manó segítségével Gombdombon az idővel, az időjárással, az anyagokkal; a Kártyavárban az iskolával, a közlekedéssel, a lakóhellyel, a családdal, a mesterségekkel kapcsolatos fogalmakkal ismerkedhetnek meg a gyerekek.

A *Manó muzsika* a zene, a hangok világába kalauzol. Feladatok megoldásával kell segíteni a manóknak, hogy bejuthassanak a várba. A festményes manó zeneszerzők arcképcsarnokának, életrajzának, főbb műveinek megismerésére, illetve meghallgatására invitál. A lexikonos manó a zenei kifejezések szótáraként funkcionál, a kottás manó a dalok meghallgatását szolgálja.

A játékos nyelvtanulásban segít a *Manó angol*. A CD-ROM-on témacsoportok vannak, s ezekből lehet választani feladatokat. A helyes feladatmegoldáskor a jobb oldali virágszirmok kinyílnak. A kotta-ikonra kattintva dalokat lehet tanulni, a könyv-ikonon angol–magyar, magyar–angol szótár, szavak kiejtése, valamint képes szótár található.

A *Manó élővilág* a természetismeret tantárgy második osztályos anyagát dolgozza fel. A nyitólapon bemutatkozik Albert professzor, aki játékra hívja a gyerekeket (többen lehet játszani.) Be kell gépelni a gyerek nevét, és kezdődhet a játék. Öt fő témakör van, ezek közül lehet választani. A témakört megnyitva a játék egy mesével kezdődik, a manók adják a feladatot. Egy pókfonálon gyöngyszemek vannak, annyi gyöngyszem, ahány feladat van. Ha helyes a

válasz, akkor a fehér gyöngyszem pirosra változik, és pontot kap a játékos. Előtte lehet lesni is: a feladat helyes vagy helytelen megoldását a fán lévő virág jelzi (vagy elhervad, vagy kinyílik). A gomba kalapján megjelenik a pontszám. Ha nem sikerül a feladatot megoldani, a javításhoz többféle segítséget kap a gyerek. A földön egy könyv van, ami számos fontos tudnivalót tartalmaz. Noé bárkájára kattintva kétszázharminc állat- és növényfaj mutatkozik be filmekkel, rajzokkal, fotókkal és az állatok hangjával illusztrálva. A kérdőjelre kattintva megjelenik a professzor, aki segítségként magyarázatot ad a feladat megoldásához. A nyitóoldalon lévő könyvespolcon van egy dobogó, ahol a játék végén meg lehet nézni, hogy ki hány pontot szerzett.

A *Manó IQ* CD-ROM a gyerekek intelligenciaszintjének felmérésénél segít. A nyitó oldalon három számítógép vár. A *vizuális* nevű a képekkel, formákkal, színekkel, a *terefere* a beszéddel, a *számtalan* nevű a számokkal kapcsolatos feladatokhoz juttat el. Ha a bagolyra kattintunk, itt egy vegyes teszt vár.

Magyarország megismerését szolgálja a *Manó Magyarország*. A kiránduló gyerekek tizenegy tájra osztják hazánkat. A színes palettáról választva megismerkednek a tájegység domborzatával, vízrajzával, közlekedésével, településeivel, növény- és állatvilágával, természet- és környezetvédelmével, éghajlatával, látnivalóival. Feladatok megoldásával ellenőrizhetik tudásukat.

Tompek Lászlóné, a FSZEK XIII/7. kerületi fiókkönyvtárának gyemekkönyvtárvezetője a *Mesegyűjtemények feltárása CD-ROM-on* című előadásában először az előzményekről beszélt.

Könyv alakban 1983-ban jelent meg a *Mesegyűjtemények analitikus bibliográfiája*, melyet az előadó Jakupcsék Ilonával állított össze. A kötet a gyemekkönyvtári tájékoztatómunka fontos segédeszköze lett. A bibliográfia azoknak a mesegyűjteményeknek a feltárását tartalmazta, melyek az iskolai könyvtárak és a gyermekkönyvtárak polcain megtalálhatók voltak. Az agyaggyűjtés 1979. december 31-ével zárult.

A használhatóság felvetette a bővítés igényét, ami el is készült, immár CD-ROM változatban. Az adatbázis – mely nyomtatásban megfelelne az analitikus bibliográfia második kötetének – az 1980 és 1990 között megjelent gyűjteményes kötetek analitikus feltárását tartalmazza. Az előzőből kimaradtak az 1955-ben megjelent *A bú-*

vös csengettyű és más mesék és az 1958-ban megjelent *Ispirecu: A hegyitündér* című mesegyűjtemények, amit most pótolnak. A CD-n megjelenő adatbázis segítséget jelent mindazok számára – gyermekkönyvtárosok, gyerekek, szülők, pedagógusok, a báb- és filmművészet szakemberei –, akik tevékenységük során kapcsolatba kerülnek a mesékkel.

A bibliográfiai adatbázis adatai visszakereshetők cím, név, földrajzi hely és etnikum szerint. A név szerinti keresésben nemcsak szerzőkre, hanem szerkesztőkre, fordítókra, átdolgozókra és illusztrátorokra is lehet keresni. Ha egy-egy mesegyűjteménynek az összes meséjét ugyanazok a személyek fordították, illusztrálták stb., akkor azok a közreműködők nem jelentkeznek meséként, hanem a gyűjtemény leírásánál szerepelnek.

A földrajzi nevek és az etnikai hovatartozás a rendszerváltás nyomán és a világban végbeménő átalakulások során megváltoztak. Ezeket igyekeztek rögzíteni, az előző név alapján is visszakereshetővé tenni (lásd Jugoszlávia, a Szovjetunió tagállamai). Ha a kötet az egyes mesék etnikai hovatartozását nem jelöli, akkor csak földrész vagy ország szerint kereshető vissza (pl. Fülöp-szigeti.) Néhány mesét, melynek etnikai hovatartozását nem tudták kideríteni, a „tisztázatlan eredetű mesék” jelzővel láttak el.

A szerző végül elmondta, hogy felkérést kapott az Országos Széchényi Könyvtártól a bibliográfia folytatására. A résztvevők biztatták az előadót e munka elvégzésére, hiszen minden gyermekkönyvtáros nagy haszonnal forgathatná.

December 2-án Szabó László, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár rendszergazdája *Mi az Internet?* címmel előadással egybekötött gyakorlati bemutatót tartott.

Elméleti bevezetőjében az Internet múltját, majd a hálózati topológiát, valamint az internetcímek felépítését ismertette. Ezt követően szó esett a levelezésről, a levelezőrendszerekről, a keresési stratégiákról, a honlapokról.

Az elmélet után a résztvevők mindegyike számítógép-közelbe kerülhetett, s „élesben” gyakorolhatta az internet használatát.

A *SULINET tapasztalatai a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Gyermekrészlegében* témában Ignác Lászlóné, a részleg vezetője tartott beszámolót. Bevezetőjében elmondta, hogy a gyermekrészleg 2000-ben – a megyei önkor-

mányzat által támogatott pályázatuk eredményeként – nyolc számítógépet kapott az Oktatási Minisztériumtól internethozzáféréssel, nyomtatóval, szkennerral. Az új szolgáltatást 2001-ben, a gyermeknapon indították be.

A számítógépeket érvényes könyvtári tagsággal, térítésmentesen, tizenhat éves korig használhatják a gyerekek. A nagy érdeklődés miatt a használati időt tanulónként egy órára korlátozták. Naponta átlagosan húsz-huszonkét fiatal tölt egy-egy órát a gyermekkönyvtárban. Általánosságban megállapítható, hogy az általános iskolások a játéklehetőségeket preferálják, ám ezek letöltését – a nagy sávszélesség-igény, a vírusfertőzés veszélye, valamint az etikai normák betartása miatt – letiltották. A részleg azt szorgalmazza, hogy az oktató jellegű CD-ket, valamint a tanulást segítő internetes ismeretszerzést részesítsék előnyben a gyerekek. Jelenleg a legnagyobb népszerűségnek az interneten való szörfözés, valamint a levelező programok használata örvend.

A részleg tervei között szerepel a könyvtárba látogató csoportok részére egy KÖNYVTÁRNET nevű önképzőkör szervezése, ahol a gyerekek megtanulhatnak és gyakorolhatnak a különböző témák szakirodalmában való kutatás technikáját az interneten, valamint a tanulói „prezentáció” elkészítését.

A résztvevők visszajelzései igazolták: munkájukban nagy segítséget jelent az, hogy elsajátíthatták az új információhordozók és technikai eszközök helyes használatát, megismerhették az elektronikus információk alkalmazási lehetőségeit, valamint a multimédia-használat tanításának módszereit. Jól hasznosítható ötletekkel lettek gazdagabbak.

Dr. Bihari Albertné
igazgatóhelyettes

Móricz Zsigmond Megyei
és Városi Könyvtár

Kérés szerzőinkhez

A lapban megjelent írások legnagyobb része ma már e-mailben érkezik a szerkesztőségbe, ami örvendetes dolog, a frissesség egyik alapfeltétele. Kérjük azonban szerzőinket, hogy az írásukhoz felhasználni kívánt illusztrációkat eredeti fájlformátumban is, ha diagramot alkalmaznak, azt az alapjául szolgáló táblázattal együtt mellékeljék. Köszönjük.

Gondolatok egy görögországi training workshop kapcsán

2002 őszén egy mesés fekvésű, hegyoldalban épült észak-görögországi városban töltöttem egy hetet. A nyaralásra, kikapcsolódásra is kiválóan alkalmas környezetben, vidám hangulatban, de napi tíz-tizenkét órás kemény munkával teltek napjaink. Szerencsés résztvevője lehettem a PULMAN Network of Excellence-projekt által rendezett négy training workshop egyikének.

Rövid beszámolót szeretnék adni arról,

- hogyan kerültem kapcsolatba ezzel a projekttel,
- mit nyújtott számomra a training workshop,
- milyen tennivalók fogalmazódtak meg bennem a PULMAN-projekt ismeretében a hazai zenei könyvtárakkal kapcsolatosan.

Előzmény

2000-ben a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége (IAML) Magyar Nemzeti Bizottság elnökeként részt vettem a szervezet éves kongresszusán Edinburgh-ban. A plenáris ülésen *Pamela Thompson* elnök asszony beszámolt az épp akkor induló európai uniós projektről. Ott hallottam először a PULMAN kifejezést, amely a Public Libraries Mobilising Advanced Networks szavak kezdőbetűiből áll. Néhány hónappal később már a Publika Magyar Könyvtári Kör programjában is találkoztam vele, mivel az egyesület részt vesz a PULMAN-projekt céljainak hazai megvalósításában. Az IAML 2001. évi kongresszusán Pam Thompson felkérte a Public Libraries Branch (a közkönyvtári tagozat) képviselőit, hogy egy négyoldalas kérdőív kitöltésével nyújtsanak segítséget a készülő útmutató összeállításához. (A magyar zenei könyvtárak helyzetéről kért információkat természetesen megadtuk.) Mint látható, hazai és nemzetközi készíttést is kaptam arra, hogy komolyan érdeklődjem a PULMAN-projekt iránt.

Ez volt az előzménye annak, hogy a projekt magyarországi koordinátora, *Billédi Ibolya* biztatására pályázatot nyújtottam be a szeptemberi PULMAN Training Workshopok egyikén való részvételre.

A training workshop

Európa különböző pontjain fekvő négy, Center of Excellence címmel rendelkező városi könyvtár vállalta a training workshop megrendezését. A helyszínek: Aarhus (Dánia), Helsinki (Finnország), Veria (Görögország), Ljubljana (Szlovénia).

Görögországban, Veriában a Városi Könyvtár fogadta a tizenkét résztvevőt szeptember 14. és 21. között. A hallgatóság az alábbi országok képviselőiből tevődött össze: Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Görögország, Lengyelország, Litvánia, Magyarország, Portugália, Románia, Szlovénia, Szlovákia. Szinte az első pillanattól kezdve élénk beszélgetések, szakmai tapasztalatcserék jellemezték a közösen elfogyasztott reggelitől a vacsora utánig tartó folyamatos együttlétet. A vidám, baráti légkör kialakulásához mindent biztosított a könyvtár igazgatója, *Ioannis Trohopoulos* és munkatársi gárdája.

A veriai központi könyvtár 1995-ben kapott új épületet, és ezzel egy időben a szolgáltatásait is teljesen megújította. Városi könyvtári feladatait a legmagasabb szinten oldja meg, minden szolgáltatás automatizált, a lehető legmodernebb technikai felszereltség jellemzi. Az igazgató ismertetőjében kiemelte, hogy külön hangsúlyt fektettek arra, hogy a számítástechnika területén a legújabb és a legjobb minőségű berendezésekkel szereljék fel a könyvtárat. A görögországi közkönyvtárak számára modellként szolgál ez a könyvtár. A szemináriumok rendezésére is alkalmas konferenciaterem számunkra nagyon kellemes otthont biztosított.

A training workshop rendkívül gazdag programja négy téma köré csoportosítható:

1. menedzsment tréning,
2. PULMAN Digital Guidelines,
3. projektismertető,
4. nemzetközi konferenciához való csatlakozás.

A menedzsment tréning egy brainstorminggal (közös gondolkodással, ötletbörzéssel – a szerk.) kezdődött, amelynek az volt a célja, hogy összegyűjtsük, milyen tudás, képességek és készségek szükségesek a tudásalapú társadalom közkönyvtárosai számára. A két előadó, *Dick Hartley* és *Lawraine Wood* összefoglalta a témát, és a gyakorlat során komoly erőfeszítésre készítetett bennünket. Feladatokat kaptunk, ame-

lyekben saját munkánkhoz kellett kötnünk az elhangzott elméleti anyagot. Például egy új projekt bevezetése kapcsán végig kellett kísérnünk sikeres és sikertelen vezetői magatartásunk mozzanatait. Egy következő feladat kapcsán megállapíthattuk, hogy milyen döntéshozók vagyunk. Többek között beszéltünk arról is, hogyan kell kezelni a változásokat, milyen tervet kell készíteni egy változtatás bevezetése előtt. A tréning alkalmat adott arra, hogy ki-ki végiggondolja vezetői feladatait, felelősségeit és helyét a szervezeti egészben. Ösztönzést és segítséget kaptunk vezetési stílusunk és módszereink felülvizsgálatához.

Közkönyvtári szolgáltatások és az európai politika címmel foglalta össze egész napos mondanivalóját Rob Davies, a PULMAN-projekt menedzsere. Először beszélt a PULMAN létrejöttéről, céljáról. Az EU Információs Társadalom Igazgatósága korábbi projektek – PLDP, Publika – eredményeinek alapján 2001-ben indította a Pulman – Europe's Network of Excellence for Public Libraries, Museums and Archives-projektet, annak érdekében, hogy újfajta közkönyvtári szolgáltatásokat támogasson.

Ezek a közérdekű könyvtári információs szolgáltatások a társadalom számára fontos adattárakhoz biztosítanak hozzáférést. Kulcsszerepet játszhatnak az elektronikus eszközök felhasználásának, az internet kiterjedt használatának, a gyakorlati ismeretek elsajátíttatásának elősegítésében, az elektronikus Európa kialakításában. Szemináriumok, training workshopok megrendezésével, kézikönyv összeállításával, új szolgáltatások bevezetésének támogatásával ösztönzik az új tudás megszerzését.

A Pulman-projektben Magyarország partnerként vesz részt, ugyanúgy, mint a korábbi projektekben. A PULMAN-hálózatot az Európai Bizottság az IST-program keretén belül támogatja. Rob Davies előadása középpontjában a PULMAN Digital Guidelines bemutatása állt. Ez a digitális kézikönyv az európai közkönyvtárak tapasztalatait foglalja össze, három részből áll: 1) Szociálpolitikai irányelvek, 2) Menedzselési útmutatók, 3) Technikai követelmények. Magyar fordítása is elkészült, már hozzáférhető a magyarországi PULMAN-oldalon és a Pulman-weben is. Minden fejezet tartalmaz egy egyoldalas összefoglalót a döntéshozók számára, és a téma kifejtését, sok-sok példával illusztrálva.

A második fejezetben található a zenei könyvtárakra vonatkozó rész (*Hozzáférés a zenei és nem nyomtatott anyagokhoz*), amelynek ismertetését az MKE Zenei Szekciójának programjai keretében tervezzük.

Nagyon sok szép kezdeményezést, felmérést és már befejezett projektet ismerhettünk meg a világ különböző pontjairól érkezett kollégák tolmácsolásában. Mary Rowlatt (Essex, Nagy-Britannia) az Egyesült Királyságra érvényes közkönyvtári stratégia sikeres megvalósításáról számolt be. Élvezetes videofelvétel kísérte előadását. (A felvételt kérésünkre az IST-iroda másolatban elküldte.) Minőségbiztosítás és a minőség mérése volt a témája két nagyszerű előadásnak, amelyet görög egyetemi professzoroktól hallottunk. Látogatást tettünk Theszaloníkiben, az egyetemi és a városi könyvtárban. Megismerhettünk felhasználóképzéssel, internetes tájékoztatással kapcsolatos projekteket (Chilias, Verity). Fontos helyet kapott a programban a hátrányos helyzetű olvasók kiszolgálása, tájékoztatása. Kipróbáltuk a gyengén látók számára készült számítógépes programot.

A training workshop két utolsó napján csatlakoztunk a görögországi könyvtárosok egyesülete által rendezett nemzetközi könyvtáros konferenciához, melynek témája: *A közkönyvtárak szerepe az információs társadalomban*. A konferencián rendkívül magas szintű előadói gárda vett részt. A nyitó előadást Ian Pigott tartotta, aki Luxemburgból, az Európai Bizottságtól érkezett. Előadásának címe: *Európai teendők a modern közkönyvtári szolgáltatások terén*.

A konferencia három nagy témát ölelt fel: Az olvasáshoz való jog, Tudásmenedzsment: a könyvtárak és az információs társadalom, A különböző használói rétegek a közkönyvtárakban. Kanadából, Franciaországból, Finnországból, az Egyesült Királyságból és természetesen Görögországból hozott tapasztalataikat osztották meg velünk az előadók.

Tervek, feladatok

Hazaérkezésem után a zenei könyvtári feladatokra koncentrálni gondoltam át tapasztalataimat. Sok hasznos ötletet láttam és hallottam a részt vevő kollégáktól, amelyek a zenei könyvtárakban is alkalmazhatók. Bizonyos tennivalók most világosan kirajzolódtak számomra. Ezekre

a feladatokra zenei szekciós körökben egy ideje már gondolunk, de eddig nem szerepeltek a szekció stratégiai tervében.

Nem késlekedhetünk! Először is pontos képet kell kapnunk a zenei gyűjteményekről. Készítenünk kell egy országos felmérést, amely kiterjed a zenei könyvtárak nagyságára, az állomány összetételére és feldolgozottságára, a szolgáltatásokra, személyzetre.

A PULMAN-tréning után egy héttel, a szekció szeptemberi összejövetelén elhatároztuk, hogy 2003 első félévében elkészítjük a felmérést. Az adatszolgáltatók körének meghatározása már megtörtént, a kérdőív összeállítása elkezdődött. Az adatok összegyűjtésében és kiértékelésében segítséget kapunk a Könyvtári Intézettől.

Több szempontból is hasznunkra lesznek az így módon kapott adatok. A felmérés eredménye alapján pontosan meg lehet határozni a zenei könyvtári szolgáltatások helyét a könyvtári szolgáltatások rendszerén belül. Meg lehet foglalmazni azokat a tennivalókat, amelyek segítségével ez a szakterület is meg tud majd felelni az információs társadalom kihívásainak. Támogatni kell a zenei anyagok számítógépes feldolgozását és internetes hozzáférését, ki kell dolgozni az ODR zenei alrendszerét.

Mint említettem, a PULMAN Digital Guidelines zenei fejezetet is tartalmaz. Fontosnak tartom, hogy a magyar kollégák ismerjék a digitális útmutatót, ezért az MKE Zenei Könyvtáros Szervezetében tervezünk egy workshopot, amelynek ez lesz a fő témája.

Bizonyos könyvtári szolgáltatásokkal kapcsolatban – és ebbe a zenei anyagok szolgáltatásai is beletartoznak – szerzői jogi problémák merülnek fel. Copyright ügyekben Európa-szerte változatos megoldások tapasztalhatók, nincs kialakult egységes gyakorlat. Az irányelvekben megfogalmazott tennivalók „megvalósíthatóságát” a

magyar törvény adta lehetőségeken belül a szerzői jogi munkabizottsággal kell tisztázni.

Természetesen ez a beszámoló csak ízelítőt kívánt adni az egyhetes műhely munka programjáról. Sok érdekes előadást hallottunk, rendkívül hasznos beszélgetések folytak a szünetekben az előadókkal és a részt vevő kollégákkal. Azóta is tudunk egymásról, szakmai problémákban kikérjük egymás véleményét, folyamatos e-mail kapcsolatban áll a kis csapat. A felkészülés és a részvétel sok energiát igényelt, de a befektetett munka sokszorosan megtérül! Rengeteg elméleti és gyakorlati tudással és tapasztalattal, valamint jó szakmai és személyes kapcsolatokkal tértem haza.

Információk a PULMAN-ról: www.pulman.web.org

Információk a magyarországi PULMAN tevékenységről: www.ki.oszk.hu/pulman

Információk a görögországi training workshop-ról: www.libver.gr

Gócza Julianna

VÁLYI GÁBOR (1922–2003)

Egy esztendeje éppen, hogy az Országgyűlési Könyvtár házi ünnepséget rendezett nyolcvanadik születésnapja tiszteletére – a könyvtár egykori és mai vezetői, munkatársai, dolgozói köszöntötték. Nehéz még utólag is megítélni, ki volt jobban megilletődve: az ünnepelt vagy az ünneplők. Nem akarta, nem törekedett rá – mégis egy korszak szimbólumává vált. Egy korszak jobbik arcának szimbólumává. „A többségeket tegezem” – mondta. – „Tudjátok, talán azért alakult ez így, mert úgy éreztem, hogy a gyerekeim vagytok.” Szavait felidézve nem a családias meghittsége kell gondolni – bár ez, ha akaratlanul is, de a születésnapjához köztöntés részévé vált – hanem elsősorban a *kötelességtudatra és a felelősségre*. Ez volt az, ami Vályi Gábor életének különböző korszakait összekötötte. Ezt tapasztalhatta mindenki, aki a felszínesnél mélyebb kapcsolatba került vele.

Egész életét a kultúra, a könyvek, folyóiratok világában töltötte. A Külügyminisztérium sajtóosztályáról 1955-ben került a Corvina Kiadóba, és 1962-ig volt a kiadó irodalmi vezetője. Találkozásukról és közös munkájukról Cserépfalvi Imre így ír visszaemlékezéseiben: „másnap Vályi Gábor már vaskos iratcsomókkal várt, hogy részletes tájékoztatást adjon az előkészületekről (...) Meglepő szakértelemmel és kritikai érzéssel mutatta a sok brosúrát, fotóalbumot és művészeti könyvet. Meglepődtem Vályi szakmai és nyomdai szakismeretein, már akkor is elég alaposnak tündek, és szinte éreztem, hogy jól fogunk együtt dolgozni. Ebben a megérzésemben soha nem csalódtam. Nagyra becsültem szívós, kitartó munkáját, és emberileg is igen megszerettem. Vályi Gábor mint irodalmi vezető igen jól megállta a helyét, feladat körünk elválasztása sem okozott soha semmiféle problémát. Mindig mindent megbeszéltünk, mindig mindent együtt csináltunk. Ennek eredményei kézzelfoghatóan, könyvekben jelentek meg az alatt a nyolc-tíz év alatt, amíg együtt dolgoztunk.” Vályi nevéhez is fűződnek Homoki Nagy István, Barcsay Jenő, Ferenczy Béni és Reismann János műveinek az egykori Corvina Kiadónál megjelent kötetei. 1962-től 1971-ig volt a Kulturális Kapcsolatok Intézetének osztály-, majd főosztályvezetője.

Negyvenkilenc évesen, 1971-ben megbízták az Országgyűlési Könyvtár vezetésével. Amikor új munkahelyére került – saját bevallása szerint –, szinte semmit sem tudott a könyvtárról, az ország könyvtárügyéről. Óriási energiát, rengeteg időt fordított a tanulásra, tájékozódásra. Kulturáltsága, műveltsége, a kívülről érkező emberek friss látásmódja is hozzásegítette, hogy a következő évtizedben jelentős sikereket könyvelhetett el. Ezek közül is kiemelkednek a jogi és politológiai szakirodalom feldolgozásában és szolgáltatásában elért eredmények – a legrangosabb nemzetközi jogi és politológiai szakirodalom beszerzése, a beszerzések fenntartása és az általa szorgalmazott korszerű szolgáltatások. Ez utóbbiak révén a hetvenes években a nyilvános könyvtárként működő Országgyűlési Könyvtár elérhetővé tette a nemzetközi jogi és politológiai irodalmat az olvasóknak, a hazai értelmiség széles körének. Hasonlóan jelentős volt, hogy ezekben az években a könyvtár vezetése komoly figyelmet

fordított a könyvtárba bekerült fiatalok képzésére. A szakma több nemzedékének számos tagja sokat köszönhetett ennek a figyelemnek – közülük ma sokan felelős, vezető beosztásban dolgozó, kiemelkedő szakmai múlttal visszatekintő kollégák. Vályi komolyan foglalkozott munkatársai szakmai kérdéseivel, és az ezeken túlmutató érdeklődést is méltányolta. A hozzá forduló kéréseit nemcsak meghallgatta, de reflektálta is azok valódi tartalmát: sok igény, kérés, szakmai törekvés teljesült – gyakran csak később és kerülőutakon, de a megoldás valóságos volt. Képes volt összhangot keresni és találni az egyéni és az intézményi szempontok között. Mindezt a maga szerény, csendes módján tette, nagy figyelemmel, hivatástudattal és szakmai felelősséggel.

Ez vezette munkáját a hazai és nemzetközi szakmai szervezetekben is. 1972-től tagja volt az IFLA parlamenti könyvtári szekciójának vezetőségének, 1973-tól a FID-ben képviselte a magyar szakmai érdekeket. 1975-ben kezdeményezésére az Országgyűlési Könyvtár belépett a Jogi Könyvtárak Nemzetközi Szövetségébe (IALL). Röviddel ez után, 1977-ben már sikeres IALL-konferenciát rendeztek Budapesten, a könyvtár szervezésében. Vályi jelentős szerepet vállalt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete társadalomtudományi szekciójának megalapításában, annak első elnöke lett. 1979-től az Országos Könyvtári Tanács munkáját irányította. Írásai folyamatosan megjelentek a szakmai lapokban, tagja volt a Külpolitika és a New Hungarian Quarterly szerkesztőbizottságának. Börtönévei után munkát ajánlott Bibó Istvánnak (1977). Ez volt Bibó utolsó bibliográfiai munkája, amelynek összeállítása során – korábbi infarktusa után – jött rá arra, hogy „saját fenyegető munkadíj-he” ellen védekeznie kell. Vályi Gábor hozzásegítette a védekezés lehetőségéhez.

Nyugdíjas éveiben sem szakadt el a könyvtártól. 1983-as nyugdíjazásától 1991-ig az Országgyűlési Könyvtár, majd az Országos Széchényi Könyvtár tanácsadójaként működött. Részt vállalt a Britannica Hungarica lexikonsorozat szerkesztésében, kiadásában. A *Britannicát* izgalmas intellektuális kihívásnak érezte, élete utolsó éveiben bámultra méltó energiákat mozgósított – szócikkeket írt, fordított, lektorált, munkatársakat ajánlott és toborzott. A lexikon utolsó kötetei két éve jelentek meg. Az utolsó mű – részvételel – befejeződhetett.

Örök egy fényképet róla. A fotós a születésnapjára rendezvény végén örökítette meg, ahogy elmegy. Szerényen, egy idős ember búcsújának méltóságával. Amikor megtudta, hogy csak kevés ideje van hátra, még felhívta egykori közeli munkatársait – személyesen is elbúcsúzott. Azzal a természetességgel, ahogy élt és dolgozott.

Néhány hónapja kedves, kiváló munkatársunkat temették. Akkor, ott a sírnál, a búcsúztató szavakat hallva, nem gondoltunk Vályi Gáborra: „Azt mondjuk – mindig a jó emberek hagynak el bennünket idő előtt. És így mondjuk: »idő előtt«, mert magunkra gondolunk. Ezért hát helyes, ha most – az idővel szembesülve – megkérdezzük önmagunktól: *mire van, mire jut még idő?* Mert ha ezt megkérdezzük, akkor talán választ adhatunk magunknak arra a kérdésre, amelyre a választ kedves halottunk olyan jól ismerte.”

Jól ismerte a választ Vályi Gábor is – tudja ezt róla mindazok, akik ismerhették.

Számítógépes oldalaink

Digitalizálási 1x1

Ha az embernek olyan sors jut a könyvtáros szakmában, hogy ülhet a számítógépe előtt és törheti a fejét azon, milyen eljárásokkal tegye kényelmesebbé a maga és kollégái mindennapos munkáját, előbb utóbb menthetetlenül felkérlik ezzel kapcsolatban előadások tartására. Ezeken az előadó bebizonyítja, hogy az operációs rendszer félévenkénti újrainstallálásán kívül egyéb hasznos eredményeket is elért. Ennek következtében azután a Könyvtári Levelező/lap főszerkesztője felkéri, hogy az elmondottakat írja meg a lap számára, s erre persze nem lehet nemet mondani! Így már jártam én is.

Most tehát megpróbálkozom (talán a profi digitalizálók elnéző fejcsóválásánál rosszabb következménye nem lesz...) a „nekünk ez jutott eszünkbe, hátha tud valaki jobbat” gondolat mentén a készítés mikéntjét összefoglalni.

Titkon persze azt remélem, hogy leírásom talán tippeket ad „e”-szolgáltatások készítéséhez másoknak, s hogy e törekvésemben követőket találva magam is kipróbálhatok új eljárásokat. Vágjunk tehát bele!

Több fórumon alkalmam volt már elmondani, hogy intézményünk 1997 óta a megyei lap (*Új Néplap*) számaint teljes szövegű adatbázisba dolgozza fel. E feladat vállalására az a tény készítetett bennünket.

hogy rácsodálkoztunk evidens tényekre: az újságot számítógép segítségével készítik, a cikkek adatainak bibliográfiai szintű rögzítése időigényes és nehézkes, a „kishírek” kiesnek a rostán, s a bibliográfiai adatbázisból való tájékoztatással nem lehet megúszni több évfolyamnyi bekötött hirlapkötet (sokszor felesleges) cipelését, lapozását, fénymásolását (rongálását). *(Egyszer: lusták voltunk.)*

Megkerestük ezért a lap főszerkesztőjét, s előadtuk kérésünket, hogy vajon megkaphatnánk-e a lap digitális nyersanyagát további felhasználás végett. Kérésünk meghallgattatott, s attól kezdve ez a kapcsolat töretlenül fennáll.

1. ábra

[illegible][illegible]

2001.12.31.	18:05	Szabados Krisztina - leteleztes
2001.12.31.	18:05	Szabados Krisztina - születés
2001.12.31.	18:55	Szabados Krisztina - küldte: Szerkesztő
2002.01.01.	18:01	Tóth András - megdestotta
2002.01.01.	18:01	Tóth András - raszalta
2002.01.01.	18:05	Tóth András - küldte: Korreltor
2002.01.01.	18:27	Fülöpki Beáta - születés
2002.01.01.	18:28	Fülöpki Beáta - küldte: rördeld
2002.01.01.	18:30:09	Bódi Beáta - Quark-ba rreporalta
2002.01.02.	08:01	archiv-va ugnymoké
2002.01.02.	09:01	archiv- adatarbistba áthelyezve

A lap rendszergazdája minden hónap elején elküldi nekünk tömörített fájlban az előző hónap anyagát. E fájl három txt kiterjesztésű állományt tartalmaz, ezek tíz-tíz nap termését foglalják magukban, s a cikkek időrendben követik egymást.

Egy cikk eredeti állapotában a túloldalon, az 1. ábrán látható.

Ha jobban megnézzük (főleg, ha több ilyen cikket nézünk meg egymás után), kiderül, hogy nem is olyan borzasztó ez a látvány, csak tartalmaz egy csomó olyan sort, amitől meg kellene szabadulni.

Ilyen helyzetben (is) jó, ha a könyvtár a TextLib integrált könyvtári programot használja, mert akkor tudja, hogy az azt fejlesztő Infoker Szövetkezet egyik munkatársa, *Gräff Zoltán* írt és az interneten elérhetővé tett egy *Z_sor* nevezetű ingyenes textfájl feldolgozó programot (*amiért rendkívül hálás vagyok neki, ezért a rejtett reklámot is tartalmazó felvezetés...*), tudniillik ezt pont erre találták ki.¹

A könyvtárosnak csak annyi dolga van, hogy a program futásához szükséges konfigurációs fájlba (*.cfg) beírja azoknak a soroknak az elejét, amelyektől meg szeretne szabadulni. Valahogy úgy, mint azt az alábbi (2.) ábra mutatja:

Tehát kettőspont
[:] után a nemkívánatos sor eleje, s az egészet egy csillag
[*] zárja le. (Ezt egyébként – s a program egyéb képességeit – a hozzá tartozó *Z_sor.txt* fájlban az alkotó maga is leírja.)

Ezután nincs más dolgunk, mint lefuttatni a programot (ezt DOS ablakban célszerű megtenni, de ha valaki használja a Windows Commander próbaverzióját, annak pa-

```

:LOCKEDIT*
:Ujsag*
:Beiro*
:Tervhazas*
:Tervsor*
:Mutacio*
:Mejlegyzes*
:Beirodne*
:Notesuser*
:Szint*
:Szintnev*
:Kuldo*
:Kuldesfoatum*
:Tulaj*
:Beosztas*
:Tovabbvalasztok*
:Tovabbvalasztas*
:Vissza*
:HTMLExport*
:Eredeti*
:Megjelent*
:Varkep1*
:Varkep2*
:Varkep3*
:Rovidkev*
:szellegyzet1*

```

¹ A program letölthető a <http://www.zotyo.hu/prog/homepage.htm> címről. A linket utoljára 2003. február 3-án ellenőriztem.3

rancssorában is kiadható az utasítás) a következő paranccssorral:

z_sor eredeti.txt cél.txt megírt.cfg

(Példámban az *eredeti.txt* a szerkesztőségőtől kapott fájl, a *cél.txt* az a fájl, amivel tovább fogok dolgozni, a *megírt.cfg* pedig a konfigurációs fájl.)

A program lefuttatása után (ez egy tíznapos adag esetén öt másodpercnél rövidebb idő!) már sokkal barátságosabban néz ki ugyanaz a cikk...

```

oldal: 1
rovat:
szerzo: D. Szabo Mihos
megjSzam: 2002.01.02
cikktitresz: Hozzájárulás érkezett az újsá

```

Hozzájárulás érkezett az újsá
szövegszerkesztő
Lépettem a huszonegyedik század legelső éve. Meghatott bennem bármit: jór is, rosszat is vagy sem. Azért az év búcsúztatóján, december 31-én a jókedvű, a vigalom volt a főszerep. Tűzjárták, balék, rendezvények, színes részletek szórakoztatták az emberek. Ki otthon, családi körben, ki rokonai, barátai között. Vándorlókban tolták a háldokló 2002. legelső oldalát.
Mivel szólnak, pontosabban a kossuth tér adott helyét a három országos elhúzóúttól kiterjedt program egyikének. Itt már december 30-án délelőtt elkezdődött a technikai munkák. Színpadot építették a műtra, kábelmentő kábelkötő, erősítőket szerelték fel. Olyannyira, hogy 31-én délután hirtelen megkezdődött a fellépő művészek főpróbája. Szaknyilok: belőttek a színpadot. Nézeltem a főrendező színpadának bizonyult. Mikrofonos utasításai során olykor károm, háromszor is ismételni kellett. Kocsis László gyártásvezető szerinte:
– Hirtelen hirtelen szorgoskodtak, hogy este minden a helyére kerüljön. Flottul paraggal a színpad. Félre fordultak, látnak a színpadon 30-an délelőtt ha már ott állnak az urak kocsin. Két bármunkából, a Drakulából és a Carven táncjátékából is lesznek kábelmentő.
Tény, ezen a szövegszerkesztővel a főpróbán több néző, alkalom kíváncsiságát dőrdögött a kossuth téren, mint egy átlagos focimeccsen. Pedig kutyahideg szél csúszdát az ember arcát, fülét.
Már pedig este hat után elkezdődött megint koncertek. Megpedig egy olyan helyen, a színpadon állomáson, ahol munkával töltik a megfáradt év utolsó, és a 2002. legelső óráit, ott éppen nemcsak László főrendező szövegszerkesztővel találjuk.
– Hirtelen megkezdődött este fél héttől másnap reggel fél héttől lesznek szövegszerkesztők. Ezalatt az idő alatt kocsy vagy száz-százötz vonat, tíz ezzen felül.
Ismét. Szóval, kábel, víz, szék és egyébre visszatérünk. Ha letelek a szövegszerkesztő, ott van a feleséggel megkezdődött koncertek erre a teljesen ritka, új évre. A gyerekek meg kólyokésszort kapnak. (Folytatás az 5. oldalon)

... bár kétségkívül van még vele tennivaló...

Ehhez már a jó öreg Word szövegszerkesztőt célszerű használni. Txt szövegek Wordben való megnyitásakor érdemes odafigyelni arra, hogy az **ESZKÖZÖK** menü **BEÁLLÍTÁSOK** pontjának választásakor megnyíló párbeszédpanel **ÁLTALÁNOS** fülén be legyen állítva a **KONVERTÁLÁS JÓVÁHAGYÁSA MEGNYITÁSKOR** opció. Erre a magyar ékezetes karakterek megfelelő megjeleníthetősége érdekében van szükség. Az ilyen típusú szövegek-nél a megnyitáskor megjelenő **FAJLKONVERZIÓ** ablakban nekem a **CSAK SZÖVEG** lehetőség választása szokott bejönni. Példacikkünk további cízel-lálásához meg kell ismerkednünk a Word makró rejtelmivel. Ennek készítése módját sajnos képtelen vagyok pár mondatba összefoglalni, sokszor magam sem értem, hogy mi történik... Az azonban kétségtelen, hogy ezzel az eszközzel (valóban) pillanatok alatt ki tudjuk cserélni a *Szerzo*-t *Szerző*-re, a *MegjSzam*-ot, *Megjelent*-re, a *CikkCimText*-et *Cim*-re, megszüntethetők a duplázott szóközjelek, a bekezdéssel előtti szóközök stb.

Ennek eredményeként, ha már megvan a cfg fájlunk és egyszer megküzdöttünk a makró meg-

írásával, akkor gyakorlatilag az eredeti szöveg-állomány kézhezvételétől nem kell öt percnél többnek eltelnie, hogy így nézzen ki munkánk eddigi (rész)eredménye (4. ábra):

Oldal: 11

Szerző: D. Szabó Miklós

Megjelent: 2002.01.02

Cím: Hőzaporban érkezett az újév

Hőzaporban érkezett az újév

Szilveszter

Lepergett a huszonegyedik század legelső éve. Hozhatott bárkinek bármit: jót is, rosszat is vegyesen, azért az év búcsúztatóján, december 31-én a jókedv, a vigalomé volt a főszerep. Tücskjáték, bálók, rendezvények, színes műsorok szórakoztatták az embereket. Ki otthon, család körben, ki rokonai, barátai között, vendégkörben töltötte a haldokló 2001. legutolsó óráit.

Mivel Szolnok, pontosabban a Kossuth-tér adott helyet a három országos évbúcsúztató kulturális program egyikének, itt már december 30-án délelőtt elkezdődtek a technikai munkálatok. Színpadot építettek a műútra, kábelerdőt húztak ki, erősítőket szereltek fel. Csupán arra, hogy 31-én délután háromtól megtartották a fellépő művészek próbáját, szaknyelven: belölték a színpadot. Réczei Tamás főrendező szigorúnak bizonyult, mikrofonos utasításai során olykor kétszer, háromszor is ismételni kellett Kocsis László gyártásvezető szerint.

— Mintegy hetvenen szorgoskodnak, hogy este minden a helyére kerüljön, flottul perogjen a műsor. Főleg európai dalok, táncok színesítik a programot, ha már ott állunk az uniós küszöbön. Két ósbemutatóból a Drakulából és a Carmen-táncjátékából is lesznek részletek.

Tény, ezen a szilveszter-délutáni főpróbán több néző, alkalmi kíváncsiszkodó dörögött a Kossuth-téren, mint egy átlagos focimeccsen. Pedig kutyahideg szél csipkedte az ember arcát, füleit.

Mi pedig este hat után elkezdjük megyei körutunkat. Mégpedig egy olyan helyen, a szajoli vasútállomáson, ahol munkával töltik a megfáradt év utolsó, és a 2002. legelső óráit. Ott éppen Németh László forgalmi szolgálattevőt találjuk.

— Hamincegyedikén este fél héttől másnap reggel fél hélig leszünk szolgálatban. Ez alatt az idő alatt átmev vagy száz-százötz vonat, így éssen kell lenni. Szódát, kávét, vizet iszunk és éjfélre virsli főzünk. Ha letelik a szolgálat, otthon a feleségemmel pezsgővel koccintunk erre a teljesen fiatal, új évre. A gyerekek megköltyöpezsgőt kapnak. (Folytatás az 5. oldalon)

Ezzel pedig már lehet valamit kezdeni!

Ha a Könyvtári Levelező/lap szerkesztőinek elnyeri tetszését „előadásom” e töprengős változata, akkor a legközelebbi alkalommal a WinISIS könyvtárunkbeli alkalmazásáról ejtek pár sort. Persze, ha nem untatok vele senkit...

Takáts Béla

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei

Verseghy Ferenc Könyvtár

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei

Verseghy Ferenc Könyvtár

5000 Szolnok, Kossuth tér 2.; Postafiók: 139.
Tel.: (56) 510-110; Fax: (56) 510-114

Netsuli a József Attila Megyei Könyvtárban

A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) megyei szervezetének tatabányai klubtagjai nem pihentek a nyár folyamán. A József Attila Megyei Könyvtár (JAMK) munkatársa, Fátrai Márta még a nyár elején felkereste szervezetünk megyei titkárát, Tvarosekné Pannit. Beszámolt arról, hogy a József Attila Me-

gyei Könyvtár pályázatot nyert a netsuli megvalósítására, és a képzésben hallássérült sorstársaink is részt vehetnek.

Megindult a szervezés, inkább a vidéki tagtársaink jelentkeztek. Fátrai Márta meleg szeretettel fogadta a „tanulókat” a megyei könyvtárban, és Tvarosekné Panni jelnyelvi tolmácsolásával megindult az elméleti oktatás. Márta a számítógép kezelésével ismertette meg a tanulókat, hiszen voltak köztük, akik még soha nem próbálkoztak a használatával. Az első hat órában az elmélettel foglalkoztak, majd akkor váltak különösen érdeklődővé, amikor már feladatokat kaptak és önállóan kellett gyakorolniuk. Az e-mail címek jelentették talán a legnagyobb élményt. Mind a tízen mókás levelet, képeket küldtek egymásnak.

Egy pihentető Balatoni nyaralás után folytatták a „komoly” tanulást. Nem sejtették, hogy milyen kemény feladatot kapnak, az interneten kellett kibogarászniuk a megjelölt témákat és e-mailben válaszolniuk a feltett kérdésekre. Később már táv házi feladatot is kaptak, a szervezetből küldték el a leckét a JAMK-nak.

Ma már mindannyian könnyebben tudnak megfelelő információkhoz hozzájutni a könyvtárban vagy bárhol, ahol internetezni lehet. Köszönet érte Fátrai Mártnak és a József Attila Megyei Könyvtár vezetőinek.

Tvarosek Józsefné,

a SINOSZ megyei szervezetének titkára

Európai uniós tájékoztatás a tiszaujvárosi Városi Könyvtárban

Könyvtárunk a kormányzat közvélemény-felkészítési stratégiája keretében a Külügyminisztérium által meghirdetett közkönyvtári program egyik résztvevője.

A pályázat nyertesei vállalták, hogy nyilván tartják, bővítik, népszerűsítik e különgyűjteményt, a dokumentumokat kölcsönzik, biztosítják a gyűjtemény kezelőjének részvételét a program keretében rendezett képzésen.

A pályázaton nyert összeg (130 ezer forint) adta az alapot az Uniós Sarok kialakítására. E különgyűjteményről, az e témában szervezett programokról, tervekről írok, és szeretnék néhány gondolatot felvetni a jövővel kapcsolatban.

Az Uniós Sarok

Magyarország uniós csatlakozása belátható időn belül megtörténik. Ez az információs szolgáltatás területén nagy feladatot ró a könyvtárakra. Az állampolgárok naprakész tájékoztatása, az uniós anyagokban való eligazodásuk segítése mind aktuális feladatunk.

Erre a feladatra az intézményi, személyi háttér adott, a közhasznú információs szolgáltatón belül azon könyvtárak számára is „kötelező”, amelyeknek nincs külön uniós gyűjteményük. Ahol pedig ez a gyűjtemény létezik vagy létrehozható, az ott dolgozó kollégáknak kiemelten fontos feladata az e témában való tájékoztatás.

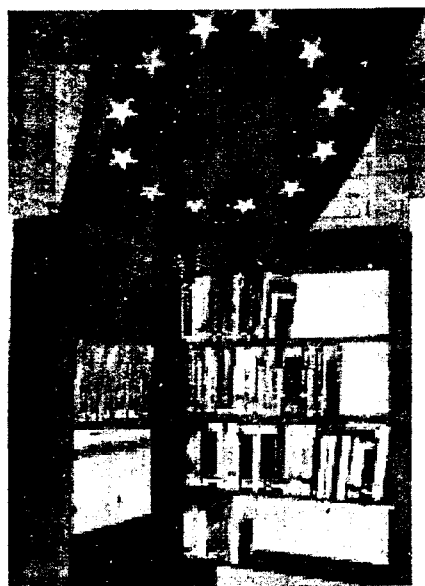
A csatlakozás után ezen különgyűjtemények dokumentumai majd „visszaolvadnak” az állományba, és az általános tájékoztatás részévé válik az uniós témáról való információs szolgáltatás.

A tiszaujvárosi Városi Könyvtár abban a szerencsés helyzetben van, hogy a Külügyminisztérium segítségével létrehozhatta az Uniós Sarkot, mely azóta is egyre gyarapodik.

A gyűjtemény

A pályázaton nyert összegből ötvennyolc könyvet vásároltunk, valamint a könyvtárunk gyűjteményében már meglévő EU témájú könyveket is kigyűjtöttük és itt helyeztük el. A gyűjteményben kaptak helyett az „Engem is érint” sorozat darabjai, az EU Info hírlevelek, a prospektusok, szórólapok, valamint a parlament integrációs bizottságának városunk országgyűlési képviselője által a könyvtárnak ajándékozott anyaga. A dokumentumokat igyekszünk úgy beszerezni, hogy minden témában, minden területen tájékoztatni tudjuk a hozánk fordulókat (pl. jog, környezetvédelem, vállalkozás, oktatás, EU-történet stb.).

Az Uniós Sarok a könyvtár földszintjén, a Közhasznú Információs Szolgálattal egy térben került elhelyezésre. Jól látható, jól megközelíthető. A dekorációt is úgy készítettük, hogy mindenki felfigyeljen rá: uniós zászló, a prospektu-

sok uniós színeket idéző tartókba kerültek, a könyvek gerincére uniós csíkokat ragasztottunk (kék alapon sárga csillag).

Szolgáltatások

A különgyűjtemény dokumentumai egy hétre kölcsönözhetőek, illetve helyben használhatóak. Honlapunkon (www.tujvmkvk.hu) külön linket kapott az Európai Unió. Erre rákattintva megtalálhatjuk az Unió Sarok dokumentumainak jegyzékét, az aktuális pályázatokat, programokat, a hasznos internetcímeiket, melyek az Európai Unióval kapcsolatban nyújtanak tájékoztatást. Kérésre a mi állományunkban még nem található dokumentumokat beszerezzük más könyvtártól, intézménytől.

A széles körű tájékoztatást nagyban segíti az a tudásanyag, amelyet a Külügyminisztérium által szervezett EU-továbbképzésen kaptunk. Előadások hangzottak el többek között az unió történetéről, rendszeréről, a magyarországi csatlakozási tárgyalások helyzetéről, a jövőbeni lehetőségekről, feladatokról.

Hasznos lenne, ha a későbbiekben is sor kerülhetne hasonló továbbképzésekre, ahol a már lezajlott programokat is közösen megbeszélhetnénk, gyakorlati tapasztalatainkat átadhatnánk egymásnak.

Terveink között szerepel, hogy előfizetünk az Európa Szerverre, összegyűjtjük azokat a magyarországi törvényeket, rendeleteket, amelyek már most is megfelelnek az uniós követelményeknek, valamint a könyvtárunkba járó napilapok, folyóiratok sajtófigyelésével az e témában megjelent cikkeket feldolgozzuk.

Programok

Egy újságcikk keretében hívtuk fel a város lakosságának figyelmét az Unió Sarok létrejöttére. Szeretnénk, ha minél többen és minél többször keresnék fel a különgyűjteményt. A „nyitás” óta egyre többen teszik ezt: szakdolgozathoz, dolgozathoz, beszámolóhoz keresnek anyagot.

Az érdeklődés felkeltésére versenyt hirdettünk gyerekeknek, melynek keretében egy uniós tesztet töltöttek ki a jelentkezők. A kérdések megválaszolásához az uniós állományunkat, az internetet, a napilapokat stb. vehették igénybe. Az eredményhirdetésre a városi gyermeknapon került sor.

Ízelítő a teszt kérdéseiből:

- Melyek az Európai Unió jelképei?
- Mi az Európai Unió hivatalos pénzneme?
- Mely programokkal segíti az EU Magyarország felzárkózását?

– Melyek az unió történetével foglalkozó dokumentumok a tiszaujvárosi Városi Könyvtár uniós különgyűjteményében?

– Melyik két országot köti össze a „Csalagút”?

– Miért építettek a hollandok olyan sok szélmalmost?

– Mi Spanyolország nemzeti tánca?

Néhány tervezett program:

– rajzpályázat általános és középiskolásoknak,

– Városunk jövője és lehetőségei az unióban – *pályázat*,

– előadások szervezése különböző rétegeknek (pl. vállalkozóknak, háztartásbelieknek, nőknek, nyugdíjasoknak) *Miért jó ez nekünk?* címmel,

– Ha uniós polgárok leszünk... – *pályázat*,

– továbbtanulók lehetőségei az unióban,

– kiállításszervezés (uniós országokról).

Előadótermünkben helyet adunk más, nem általunk szervezett uniós programoknak is.

Kapcsolatok

A Borsodi Kereskedelmi és Iparkamara városi tagozatával már felvettük a kapcsolatot. Szeretnénk együtt szervezni előadásokat a kamara tagjainak, a vállalkozóknak az őket leginkább érdeklő és érintő témákban.

A városi középiskolával régóta fennálló jó viszonyunkat e téren is szeretnénk elmélyíteni. Az iskolában folyó képzés során uniós ismereteket is oktatnak, melyhez a dokumentumhátteret biztosítani tudjuk.

Napi kapcsolatba szeretnénk lépni a megyében és környékén működő ETK-kal (Európai Tájékoztatási Központ) – Miskolc, Debrecen, Nyíregyháza –, EIP-kel (Európai Információs Pont).

Néhány gondolat a magyarországi könyvtárak és könyvtárosok jövőjéről az Európai Unióban

Amióta e különgyűjtemény kezelése az én feladatom lett, egyre többször jut eszembe, hogy mi, könyvtárosok hogyan is állunk ezzel a kérdéssel. Mi lesz a könyvtárakkal, a könyvtári rendszerünkkel, az ismereteinket hogyan tudjuk átadni és fejleszteni „európai színvonalon”?

Az új könyvtári törvényünk megfelel-e az európai uniós követelményeknek, a jogharmonizációs program keretén belül mikor és hogyan kerül sor a könyvtári törvény módosítására? A könyvtári rendszerünk hogyan ültethető át, vagy fejleszthető, változtatható-e az uniós könyvtárakhoz igazodva, megmarad-e és milyen formában a mai rendszer? E rendszeren belül milyen feladat jut a városi és a még kisebb, községi könyvtáraknak?

Azt hiszem, a városi könyvtárak szerepe meg fog növekedni az unióba való belépéssel. Mert a vidék tájékoztatása hogyan is lenne megoldható e könyvtárak segítségével nélkül? A könyvtári intézetek, intézmények, szervezetek, a megyei könyvtárak munkája megnövekszik. És itt nő meg a városi könyvtárak feladata, felelőssége is. Hiszen egy-egy kisrégió központi könyvtáraként a nagyobb városi könyvtárak képesek lennének összefogni, koordinálni, segíteni a kisebb városi és a községi könyvtárak munkáját, a kollégák tájékoztatását, továbbképzését, a technikai eszközök fejlesztésével közös számítógépes hálózatok létrehozását, felügyeletét stb.

Más kérdések is felmerülnek. Hogyan változik a dokumentumok beszerzése, könyvtárközi kölcsönzése – egyenes úton bármelyik uniós ország bármelyik könyvtárával kapcsolatba léphetünk vagy marad a mai rendszer? Az unió államain belül léteznek-e olyan összevont intézmények, mint Magyarországon: művelődési ház-könyvtár-iskola? Ha igen, hogyan működnek, ha nem, mi lesz ezen intézmények további sorsa? (Pl. a statisztikai adatszolgáltatás, de a pályázatok írása is érdekes problémákat vet fel.)

Nagy könyvtári szervezeteink (Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Informatikai és Könyvtári Szövetség) hogyan léteznek majd az unión belül? Változik-e a feladatuk, szervezeti egységeik megmaradnak-e ilyen formában? Milyen hasonló szervezetek léteznek az unióban?

Milyen lesz a szakszervezet, ilyen formában működik-e majd vagy lesz-e másfajta érdekvédelmi forma?

Hogyan alakul, változik a kötelespéldányszolgáltatás?

S még egy gondolat. Jó lenne, ha az uniós tájékoztatást nyújtó kollégák főiskolai képzésen is elsajátíthatnák ezeket az ismereteket. Ez a képzés ugyan most is létezik, de a felvé-

tel feltételei leszűkítik az oda jelentkezők számát. Az egyik feltétel ugyanis a nyelvvizsga megléte, s ez sajnos az eddigi könyvtárosképzésben nem kapott helyet.

Azok a kollégák, akik még úgy államvizgáltak, hogy nem volt kötelező az állami nyelvvizsga (és ez nem is olyan „régiség”, hiszen én is 1999-ben végeztem levelező tagozaton, és nekem sem volt kötelező nyelvvizsgát tenni), most elesnek ettől a lehetőségtől. Pedig az állampolgárok, az olvasók tájékoztatása nem idegen nyelven történik. Persze elengedhetetlen, hogy a könyvtáros tudjon legalább egy nyelven kommunikálni, de miért nem lehet a tanulmányok végeztével a diploma megszerzéséhez kötni a nyelvvizsgát? (Bár csak zárójelben jegyzem meg, hogy ha csatlakozunk az unióhoz, minden anyag megjelenik majd magyarul is, hiszen a magyar is az unió egyik hivatalos nyelve lesz!)

Azt hiszem, hogy ezeken kívül még nagyon sok kérdés, gondolat vetődik fel, amelyekre várjuk, keressük a válaszokat kollégáimmal együtt Tiszaújvárosban, s bizonyára mások is szerte az országban.

Létkérdés, hogy a szakma megtalálja a helyes válaszokat.

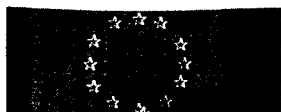
Tóthné Hegyi Judit

Európai uniós szakrészleg Phare-támogatással

Jó adag nagyképűséggel azt mondhatnám: „Pályázni tudni kell!” Nemcsak azt kell tudni, hogy mikor, mire és miért, hanem azt is, hogy miként találjuk meg a könyvtári lehetőséget a pályázatokban. Vagyis hogyan illesszük a gombhoz a kabátot...

A 2002. év pályázati szempontból sikeres volt a Kodolányi János Főiskola Könyvtára számára. Két olyan lehetőséget is sikerült megragadnunk, amely jelentős összeg elnyerését tette lehetővé (az EISZ- és a Phare-pályázat), nem beszélve még a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Budapest Bank stb. pályázatairól.

A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács 2002 tavaszán pályázati felhívást adott ki a Phare Árnyékprogram keretében. A pályázatcsomagból a humán erőforrás fejlesztése fejezetből „A felsőoktatási és kutatási intézményi bázis

kialakítása” című kiírás volt számunkra izgalmas. Az ebben a részben felsorolt pályázati lehetőségekből a „más intézményekkel, szervezetekkel közös használatú intézmények – pl. sportlétesítmények, kollégium, szakkönyvtár, konferenciaközpont – létrehozásának előkészítése” kiírásban találtuk meg azt a lehetőséget, amellyel élni tudtunk, vagyis a gombot.

Így született meg a Közös európai uniós szakrészleg kialakítása a Kodolányi János Főiskola Könyvtárában című pályázat.

Miért pályáztunk közös EU-s szakrészleg kialakítására? A „közös” azt jelenti, hogy a szomszédos Kodolányi János Középiskola könyvtárával együtt pályáztunk. A középiskolában EU-specializációs osztályok vannak, amelyekben az unió hivatalos nyelveit tanulják kiemelt óraszám-ban, és EU-s ismereteket szereznek (az Európai Unió története, gazdasága, szervezete és működése stb.).

Főiskolánkon 2000-ben indult a nemzetközi kapcsolatok szak nappali és levelező formában. Ezen a szakon jelentős óraszám-ban tanulnak uniós ismereteket (Európa tanulmányok, EU-marketing, nemzetközi és regionális /EU/ gazdaságtan, az EU intézmény- és jogrendszere, EU nyelvhasználat stb.). A főiskola valamennyi egyéb szakán (angol, német, francia nyelvtanár és kommunikáció, közgazdaságtan, idegenforgalom és szálloda, idegenforgalom és vendéglátó szak) kötelező tantárgyként tanulják a hallgatók az európai uniós ismereteket.

Tehát adott volt a két könyvtár közös gyűjtőköre is. A pályázatban elsősorban állománygyarapításra (könyv, folyóirat, CD-ROM, audiovizuális anyag, adatbázisok stb.) kértünk támogatást. Emellett ismeretterjesztő kiadványok készítésére, PR-munkára, weblap-készítésre, Európa napok, rendezvények szervezésére.

Kiemelt szerepet kapott a pályázatban a két intézmény közös munkája, különösen az állománygyarapítás és a feldolgozás területén, amely feladat- és munkamegosztást, valamint gazdaságosságot is eredményez. Természetesen ezekben a munkákban a nagyobb részt és a koordináló szerepet a főiskolai könyvtár vállalja.

A pályázat célja a középiskolai és főiskolai oktatás támogatása, a főiskolán folyó kutatás, fejlesztés segítése, közhasznú tájékoztatás (nyilvános könyvtári feladatként).

Milyen gyűjteményt szeretnénk? Az oktatás támogatására a már most meglévő EU-s gyűjteményünk (elsősorban kötelező irodalom) kibővítése, mennyiségi és minőségi választék biztosítása a cél. Különböző szintű és nyelvű szakirodalom beszerzése a középiskolai és a főiskolai hallgatók számára, aszerint, hogy gyors információszolgáltatásra van-e igény vagy szemináriumi dolgozatok, szakdolgozatok készítéséhez szükséges ismeretekre.

Megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosítani kívánjuk az internetelérést (pl. Európa szerver). EU-s linkgyűjteményt (www.eucsatlakozas.lap.hu, www.europa.eu.int, www.euroinfo.hu, és még sok más) állítanánk össze a naprakész információk gyors eléréséhez.

A kutatók részére az idegen nyelvű állomány (elsősorban az angol és a francia) bővítésével, folyóiratokkal, adatbázis-elérhetőséggel a tartalomszolgáltatás minőségének javítását, a célzott tájékoztatást szeretnénk biztosítani.

A szakrészleg harmadik része az ún. *közhasznú információkat* szolgáltatja. Itt gyűjtjük az általános európai uniós információkat adó sorozatokat (pl. a Külügyminisztérium *Engem is érint* című sorozatát, az alapvető kézikönyveket, magyar nyelvű folyóiratokat, a megyei, városi vonatkozású kiadványokat). Ezen kívül a Kodolányi Főiskola ilyen vonatkozású kiadványait, prospektusokat, szóróanyagokat.

Felvettük a kapcsolatot a székesfehérvári Európai Információs Ponttal, és tervezzük, hogy megkeressük azokat az intézményeket, könyvtárakat, amelyekben már folyik hasonló szolgáltatás.

Véleményem szerint a könyvtárak alapfeladataiból adódóan (gyűjtés, feldolgozás, szétszórás) nagyon is alkalmasak európai uniós szakrészlegek kialakítására, szakszerű tájékoztatásra. Meg kell osztani a feladatot a már kialakult tájékoztató központokkal, ugyanakkor a saját gyűjtemény egyedi vonásait is őrizni kell.

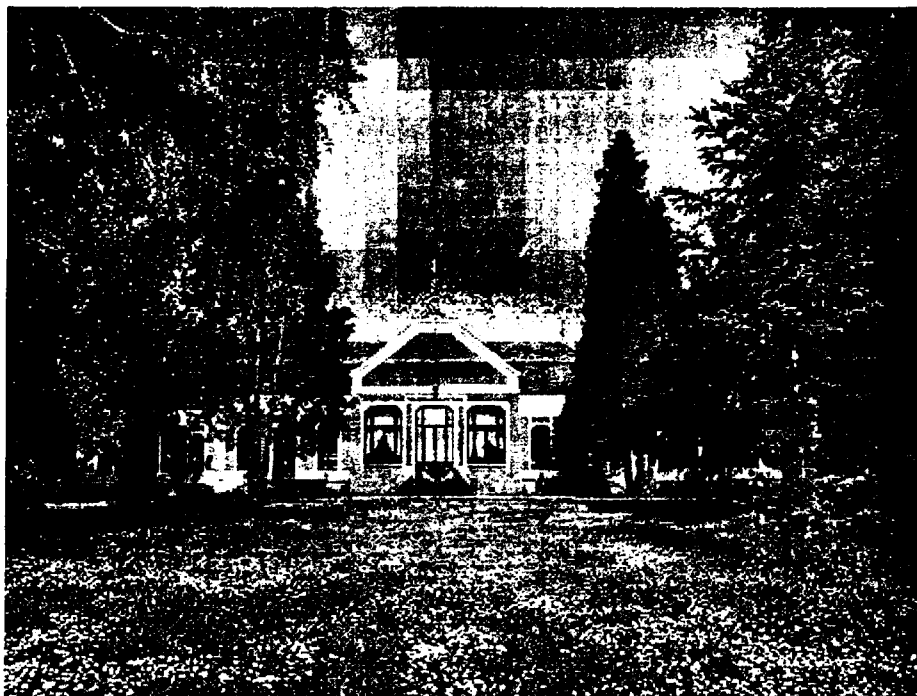
A megtalált gombhoz hozzáképzeltük a kábátot. A pályázat sikeres volt, Beke Katát idézve mondhatnánk: „Jézusmária, nyertünk!”, ráadásul tízmillió forintot.

Beniczky Péterné
könyvtárvezető

Az ötvenéves bonyhádi könyvtár köszöntése*

Hogy mennyi fél évszázad, arról szerencsére fogalmam sincs. Az én tudatom egyenlőre alig több mint huszonöt évet képes átfogni, hiszen eszmélésemet, első, tisztán felidézhető emlékeimet a hetvenes évek közepére teszem.

Ennek csak annyiban van jelentősége, hogy egy-két röpké év különbséggel ez arra az időre esett, amikor megtanultam olvasni, amikortól a könyvek mondatlasszóinak segítségével befogtam magamnak a meséket, verseket, mondókat, majd később a kalandregényekben már a prérók vadlovait is, s ezzel a köteléssel csimpaszkodtam az univerzum távoli bolygói felé száguldó űrhajókba, míg szép lassan rá kellett jönnöm, hogy nem is én ejtettem foglyul a világot, hanem magam váltam az olvasás rabjává.

Olyan rabságba estem, amiből nincs menekvés. Egyben olyanba is, aminek tömlőcéből nem is akar szabadulni az, aki az irodalomba, a köny-

vek világába zártan érzi valójában a légszababbnak magát.

Bizonyára szerencsés vagyok, amiért kora gyermekkorom óta szabad átjárásom van a létező világ és a könyvek világa között. Útlevelemben pedig egyre több a pecsét. Jártam már Lilliputban, a téli berekben, voltam a Marson, időztem Dél-Amerika esőerdőiben és a Tüskevárban, barangoltam a Száz Holdas Pagonyban, s titkos megfigyelőként aggódtam Robinsonért lakatlan szigetén, vagy éppen bolyongtam a roxfordi varázslóiskolában.

Szenzációs az érzés, hogy utazásaim során olyan barátok voltak útitársaim, mint Winnetou, Luke Skywalker, D'Artagnan, Holden Caulfield, Tutajos vagy a Kis herceg, esetleg Timár Mihály, Pongrácz István vagy Harry Potter, sőt McMurphy a diliházból, és sorolhatnám...

Bizonyára nagy kegyeltje vagyok a sorsnak, amiért még igazi eszmélésem előtt ide, a Perczel-kertbe

költöztünk, így aztán nem választott el jelentős földrajzi távolság sem ettől a könyvtártól, amely – mint tudjuk – ötven esztendeje áll a nagyérdemű olvasó publikum szolgálatára.

Tudom én, hogy ötven, de nem megy a fejembe. Nekem csak huszonöt év. Csak ennyi jutott eddig ebből a könyvtárból, meg az irodalomból. De azért elégedett vagyok, mert ez a negyed század milliónyi csodát tartogatott számomra, s nem csak olvasmányélményekben.

Amikor kissrácként szinte bentlakó voltam a gyermekkönyvtárban, az a felnőttek számára veszélyes övezetnek számított. Régi önmagamon is mosolyogva emlékszem, hogy a gyermekkönyvtárosok nem csak szakmai feladataiknak voltak kénytelenek élni, mert néha azt is katalogizálniuk kellett, hogy melyik renitens

* A jubileumi ünnepségről következő számunkban bővebben is beszámolunk.

gyerkőcöt hány percre számúzték, s fél óra alatt akár ötször-hatszor is felelniük kellett a visszavágyóknak, hogy hány perc van még vissza a jogos büntiből.

Mert igazi büntetés volt az, ha innen levegőzni küldtek valakit. Mert nagyon jó volt a könyvtárban időzni órákig. Néha pár perccel záróra utánig is, amikor a felnőtt részleg felől már Zsuzsa néni porszívójának zaja hallatszott.

Mert jó volt itt szombat délután színes tévé nézni a mesefilmeket, s mert jó volt társasjátékot játszani. Azért is, mert jó volt ebben a könyvtárban az érdekes mesék, kisregények, ismeretterjesztő kiadványok, a színes újságok között turkálni, azokba beleolvasni, majd végül egy-két érdekes könyvet kikölcsönözni.

A könyvtár otthonom volt, a könyvtárosok pedig kedves felnőttek, akik a könyvek birodalmában épp úgy jó tûravezetőnek számítottak, mint ahogy – s ezt büszkén állíthatom – bizalmas barátként is megállták a helyüket.

Hogy mit is említettem az előbb? Azt találtam mondani, hogy olvasó publikum? Bevallom, hibáztam. Talán inkább azt kellett volna mondanom, hogy egyebek mellett olvasó közönség. Mert aki ide jár, észre sem veszi, máris zenehallgató, mozinéző, internetező, kutató, író-jegyzetelő, tanuló, kiállításlátogató, beszélgető: végeredményben informálódó, gondolkodó emberré válhat, ha igyekszik mindazzal a lehetőséggel élni, amit ez az ötvenéves intézmény kínál számára.

Az a legjobb az egészben, hogy az elmúlt ötven, nálam pedig huszonöt évben ez az intézmény bizonyította, hogy gazdasági és kulturális, politikai és társadalmi nyavalyáknak szinte fittyet hányva képes fejlődni, s nem csak a korral igyekszik lépést tartani, hanem e mellett megmarad emberközelí, segítő, közösségi élményt nyújtani képes intézménynek, amiben a látogató otthon érezheti magát.

Bízom benne, hogy amikor képes leszek fel fogni, mennyi is az ötven év, majd előáll egy fiatal, és hozzám hasonló őszinteséggel közli az akkori ünneplő társasággal itt, hogy neki is fontos a könyvtár.

Ez a könyvtár. A mi könyvtárunk. A bonyhádi Solymár Imre Városi Könyvtár. Ahol valóban otthon vagyunk.

Nagy László

Két reflexió egy TQM tanfolyamhoz

A kisalföldi könyvtárosegyesület 2002 végén TQM tanfolyamot szervezett, tizenennyolc hazai és szlovákiai magyar könyvtáros részvételével. A tanfolyam előadója *dr. Skaliczki Judit* és *Zalainé dr. Kovács Éva* volt. A képzésről *mgr. Serédi Ildikó*, a révkomáromi Duna Menti Könyvtár munkatársa és *dr. Horváth Sándor Domonkos*, a győri Városi Könyvtár igazgatóhelyettese készített visszapillantást, hangulatjelentést.

„Lesz maga juszt is az enyém...” (Reflexiók egy minőségmenedzsment-tanfolyam apropóján)

Hogy kicsoda lesz juszt is a miénk? A potenciális olvasó, természetesen, hiszen az ő kegyeért szállunk ringbe nap mint nap, az ő elismerése, elégedettsége, belénk vetett bizalma a tét. S hogy ezt megszerezzük, nem kell feltalálnunk a spanyolviaszt és rafinált technikákat alkalmaznunk. Gondoljunk csak az ántivilágbeli sikeres és népszerű boltosokra, vállalkozókra. Azt tették, ami a minőségi szolgáltatás lényege: gyorsan és korrektül szolgálták ki klienseiket. Ha a könyvtáros szakma képviselői is tudatosítják, hogy munkahelyük egyfajta „intellektuális vegyesbolthoz” hasonlatos, ha idejében lerángathatóak a könyvtártudomány emelkedett piedesztáljáról, jövőnk tán nem reménytelen. Ugye felesleges külön hangsúlyozni, hogy az effajta szemlélet megvalósításának a masszív lexikális és szakmai tudás kell hogy legyen az alapja.

Ez a fajta könyvtároskép, úgy tapasztalom, nem feltétlenül népszerű, sok kolléga szemében akár tekintélyrombolónak is tűnhet. Annál nagyobb örömmel és meglelégedéssel konstatáltam, hogy a győri továbbképzés két előadója némiképp hasonlóan gondolkodik. Már a témák – úgymint: könyvtári minőségfejlesztés, minőségbiztosítás, teljesítménymérés, szolgáltatásmenedzsment... – sejteni engedték, nem jöttünk hiába.

Igen, itt minden az olvasó körül forgott, érte gondolkodtunk el közösen: mi módon tudnánk úgy javítani a szolgáltatások színvonalán, hogy ő elégedetten távozzék, ugyanakkor elnyerjük a

fenntartók kegyeit is, s főként beleegyezésüket (meg persze pénzüket) újfajta szolgáltatások bevezetéséhez. Ehhez adott szakmai segítséget Judit (dr. Skaliczki) és Éva (Zalainé dr. Kovács), akik a maguk laza, közvetlen módján, élvezetesen, gyakorlatból vett példákkal „megspékelve” adták elő mondandójukat, nem zárkózván el a kritikus hangvétellől kérdésektől sem. Interaktív előadásmódjuk és a gyakorlati feladatok előtérbe helyezése adta az egész sava-borsát.

Egy gondom azért még maradt: megtanulható-e az olvasó mosolygós, segítőkész, empatikus megközelítése? Vajon mennyit jelent a könyvtáros „velehozott” személyisége: a genetikailag belékkódolt információk, a szocializációja folyamán elsajátított magatartásminták? Meg aztán: ahány olvasó, annyiféle elvárás a megfelelő bánásmódra illetően. Hát, nem semmi! Érzék kell hozzá, megfelelő szenzorok. A többi megtanulható.

Mgr. Serédi Ildikó

Arccal az olvasó felé

Könyvtárosnak lenni több mint tény: lelkiállapot. Minél hosszabb ideje tart, annál súlyosabb a „mérgezés”. Fő tünete az olvasó iránti elkötelezettség.

Aztán a könyvtáraknak is megvan a maguk sorsa, ahogy dr. Tóth Gyula tanár úr annak idején egy tanulmánya címében megállapította. A két dolog persze összefonódik, pláne, hogy a könyvtárakat könyvtárosok irányítják. A könyvtár és a könyvtáros együtt gondolkodik önmagáról és az olvasóról. Szolgáltat számára, hiszen érte van. Ráadásul a könyvtár is csak egy szervezet, annak minden nyűgével. A könyvtáros is csak ember, annak bújával-bajával. Az olvasóról már nem is beszélve.

Miként is neveztem? Olvasónak? Laássa pontatlan, régies lesz ez az elnevezés. Mert aki csak audiovizuális dokumentumokat visz, az legfeljebb a címkét olvassa rajta. Vagy a feliratos videofilmen, DVD-n a szöveget. Így inkább könyvtárhasználónak célszerű nevezni. De szakmai beszélgetésekben csak maradunk az „olvasónál”. Haladunk a korrall, szívünkhöz mégis a betűket böngésző ember áll igazán közel. Azért ő is változik, mi is. Ez tagadhatatlan.

Figyelve az olvasó változására (igények, szokások, lehetőségek), saját változásunkat is „menedzselünk” kell, ha azt akarjuk, hogy elége-

dett legyen. De tudjuk egyáltalán, hogy mit akar? Azt, hogy elégedett-e? Személyként kezeljük, avagy tárgyá magasztosult (alacsonyodott le), csakúgy, mint pl. az egészségügyben a „beteg”-nek titulált, arctalan tömeg?

A felsőoktatási intézményekben megtanultuk a szakma részletkérdéseit, megoldjuk részfeladatainkat. Akár jól, akár kiválóan. Persze, mindig az adott lehetőségek határain belül. De mi lesz az egészszel? Mi lesz a szervezettel, működik-e magától? Persze, hogy működik, pláne, ha alkalmas vezetők irányítják. Miként lehet alkalmas vezető valaki? Tanulja valahol? Igen. Erről szól az élete. Ha a sors úgy akarja, nyitott a szeme a jó megoldásokra, van fantáziája a fejlesztésekhez, realitásérzéke a megvalósításhoz, szerencséje a megfelelő körülményekhez, türelme a kudarcokhoz, bölcsessége a hétköznapi ügyes-bajos dolgok megfelelő kezeléséhez. Szóval, egy egész sor véletlenszerű dolog. Persze van kiválasztódás, szocializáció, vannak minták stb. És így-úgy működik a dolog.

Mit tehet ehhez a minőségmenedzsment és a hozzá kapcsolódó kiegészítő ismeretkör? Nos, nézetem szerint a kiszámíthatóságot, a stabil teljesítményt.

Természetesen mondhatnánk: tudjuk, ismerjük, hallottunk már róla, de csináljuk is, sőt, mást csinálunk, ösztönösen jobbat/jobban; avagy nem csináljuk, mert az egész csupán egy új, divatos szakmai ideológia. Esetleg ha kell, orwelli „duplagondollal” átvesszük a nyelvezetét, a gyakorlat meg marad. A főnök homloka szép és fényes, gondolata minőségtől éles, a beosztott a pult fölé görnyed, az olvasó meg azt kapja, amit húsz éve.

Akárhogy is, bizony nem hátrány, ha gondolkodik, tervez az ember. Ha a saját teljesítményéről és az általa irányított szervezetről állandó, tényszerű visszajelzéseket kap. Néha egészen egyszerű módszerekkel. Nyilvánvaló, hogy nem kellett feltalálniuk az előadónak/szerzőnek a spanyolviaszt. Egyféle SWOT-analízis előzményt már Defoe Robinsonja is ismert, ha szabad emlékeztetnem a hajótörést követő számvetésére.

A dolog varázsa nem az egyediségében vagy az újdonságában van. Valójában nem az egyedüli járható utat mutatja meg, hanem eszköztárat kínál a jobb megismeréshez, a fejlesztéshez, a problémás esetek megoldásához. Nem kell min-

dennel egyetértünk, „könyv szerint” elfogadjunk. Mérlegelhetjük, mit veszünk át belőle, tekintettel szervezeti környezetünk befogadó készségére. Az egyes eszközöket helyzetünkhöz illeszthetjük, sőt tökéletesíthetünk, finomíthatunk rajtuk. Ez felettébb hasznunkra válhat, hacsak nem esünk abba a hibába, hogy az alapvetően szervezés-módszertani ismereteket valamiféle dogmává merevítjük, és szemellenzősen következetes (de célját tekintve téves) alkalmazással valójában nagyobb kárt okozunk, mint amennyi hasznát látjuk.

Ehhez persze az kell, hogy időszakonként felvetődjön bennünk a kérdés: Biztos, hogy olyan jól működünk, ahogy szeretnénk? Megengedhetjük magunknak azt a luxust, hogy esetről-esetre „rutinból” döntsünk? Biztos, hogy első hallásra remek szakmai ötletünk kivitelezhető és nem cserélhető egy jobb, gazdaságosabb, humánusabb, megvalósíthatóbb stb. alternatívára? Kellően igényesek vagyunk szervezetünk színvonalára? Korrektül ítéljük meg személyes minőségünket? Úgy vélem, ha már e kérdések felvetéséig eljutunk, vannak kilátásaink a korszerű szakmai működésre.

A tanfolyámon ismertetett elemzési és tervezési technikák mellett, hogy döntési „mankót” jelenthetnek a nehéz kérdésekben, meglátásom szerint egy kevésbé hangsúlyozott, de nem alábecsülhető haszonnal is járhatnak. A feladatok közös megoldása, az együttes elemzés igazi csoportmunka, és a résztvevők számára segít megérteni a végeredményben megformált döntés környezetét, mozgatórugóit, ezzel közelebb hozva őket ahhoz, hogy ezt a döntést őszintén elfogadják, ugyanígy tolmácsolják kollégáiknak, és ezzel a lelki viszonyulással működjenek közre megvalósításában.

Nem akartam hosszú tanfolyami ismertetőt írni, így csak benyomásaim tolmácsolására törekedtem. A tanfolyam ismeretanyagát egy rövid cikkben nem lehet összefoglalni. Aki ismeri, annak szükségtelen, aki nem ismeri, annak túlzott leegyszerűsítés lenne. A tananyag kritikai elemzése pedig meghaladja szakmai kompetenciámat. Mindenesetre úgy érzem, kiváló eszköztárt kínál a humán jellegű fejlesztésekhez. A képzés az akkreditált tanfolyamok között is szerepel, anyagának java pedig dr. Skaliczki Judit és Zalai dr. Kovács Éva *Minőségmenedzsment a könyvtárban* című könyvében is olvasható, melynek gyakorlati illusztrációját *Ramháb Má-*

ria adja esettanulmányával, jól használható kérdőíveivel, táblázataival.

A könyvet és a képzést ajánlom minden kedves, vezetési és szervezési ambícióval rendelkező kollégámnak, és megköszönöm a megyei könyvtáros egyesületnek, különösen dr. Szabó Imréné elnöknek a tanfolyam megszervezését.

Dr. Horváth Sándor Domonkos

Kultúrpalota könyvtárral

Átadták Balatonalmádiban az új Városi Kulturális Központ és Könyvtárat

A kultúra napjához kapcsolódóan avatóünnepség zajlott a Balaton-parti városban, melynek polgárai zsúfolásig megtöltötték az intézményt. Volt és jelenlegi belügyi politikai államtitkár (dr. Konrád Károly és Pál Tibor), valamint régi és új polgármester (dr. Kerényi László és Pandur Ferenc) méltatta a hétszázmillió forintos beruházásból megvalósult létesítményt, amely mostantól integrált szervezetben szolgálja a népszerű üdülőhely közművelődését.

A régi Pannónia étterem megújult falai között 250 négyzetméteres nagyterem, nyolc klubszoba, vízimúzeum (300 m²), Tourinform iroda (140 m²), kávézó és étterem kapott elegáns elhelyezést.

A városi könyvtár 550 m² alapterületet tudhat magáénak, kár, hogy három részre szétszakítva.

Fábiánné Sáray Anna átveszi Pál Tibortól a belügyminisztérium ajándékát

Látogatóként a Hallgatói Információs Központban

Az utcafronton elhelyezkedő felnőtt részleg 270 m²-en világos, jól áttekinthető térrel, de mindössze huszonkét olvasói ülőhellyel és egy elavult számítógéppel próbálja kielégíteni a nyitás óta napról-napra rohamosan növekvő használói igényeket. Remény van arra, hogy az Informatikai és Hírközlési Minisztériumhoz benyújtott pályázat elnyerésével Balatonalmádi lekerülhet az internet nélküli városi könyvtárak szomorú listájáról. Az olvasóteremnek kinevezett, 70 m²-es szoba egy folyosóval odébb, a vízimúzeumhoz hasonlóan, egyelőre nem működik rendeltetészerűen.

A gyerekek sajnos félalagsori helyre szorultak, a központi raktárral együtt. Összeköttetés csak az utcán át lehetséges. Ez különösen a raktári kérések teljesítését teszi nehezzé. Biztató azonban – s ez hosszú távra megoldhatná az elhelyezési gondokat – a korszerű, úgynevezett tömör raktár (gördülő állványok) beszerelésének ígérete.

Arra is van remény, hogy a homlokzati felirat és a megfelelő nagyságú eligazító táblák márciusra a helyükre kerülnek, megkönnyítve az eligazodást a sokfunkciójú, erősen tagolt épületben.

Kedves színfoltja, mintegy jelképes üzenete volt az avató ünnepségnek, amikor Pál Tibor államtitkár a Belügyminisztérium ajándékaként *Fabiánné Sáray Anna* könyvtárvezetőnek a nagyközönség előtt átadta *Ash Russel* A világ nagy csodái című, reprezentatív ismeretterjesztő könyvét.

Nagy sikert aratott *Koncz Erika*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának helyettes államtitkára, aki a könyvtár tulajdonbélyegzőjével ellátott Márai-kötetből olvasott fel, mellőzve a hivatalos, megszokott beszédet.

Színesítette az ünnepet *Kolti Helga* színművésznő és a *Városi Vegyeskar* szereplése. *Kuti Csaba*, a megyei közgyűlés elnöke pedig képzőművészeti tárlatot nyitott meg, már amennyire ezt a helyszínül szolgáló, zsúfolásig megtelt előcsarnok egyáltalán engedte.

A kétségtelenül meglevő, de részben orvosolható hiányosságok ellenére a látogató azzal a jóleső érzéssel fogadja az ifjú város újszülött gyermekét, hogy nem kis helyi erőfeszítéssel olyan közművelődési intézményt sikerült megvalósítani, amely szolgálhatná a város polgárait szellemi és részben testi táplálékuk megszerzésében.

Ez pedig mindenképpen nagy eredmény!

Halász Béla

A fenti, célszerűen rövid címet a következőkkel kell mindenek előtt kiegészítenünk: a Kempelen Farkas Hallgatói Információs Központba a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Műszaki Könyvtáros Szekciója szervezett látogatást. Ez a szekció persze nemcsak műszaki könyvtárosokat tömörít, hanem számos más területen – így pl. a természettudományos és az orvosi könyvtárakban – dolgozó könyvtárosokat is.

Sokan jöttek el, hiszen a Kempelen Farkas Hallgatói Információs Központ (rövidebb nevén: HIK) az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár egykori épületében (a VIII. kerületben, a Reviczky utca 6. szám alatt) található. A népes, mintegy száz főt számláló csoportban ott voltak az OMIKK hajdani és a BME-OMIKK jelenlegi munkatársai közül is jónéhányan. Az érdeklődés persze egyaránt szólt a megújított épületnek és a benne működő intézménynek.

A HIK az Oktatási Minisztérium háttérintézményeként a magyar felsőoktatást szolgálja. A központ a látogatók számára 2003. január 3-án nyitotta meg kapuit.

A HIK felhasználója a felsőoktatási intézmények oktatója, tudományos kutatója és hallgatója, valamint az oktatásban, a tudományos kutatásban, továbbá a felsőoktatási intézmények feladatainak megvalósításában közvetlenül részt vevő foglalkoztatott lehet.

A HIK felhasználóinak regisztráltatniuk kell magukat. Az éves regisztrációs díj hallgatók esetében 920 forint; az oktatók, kutatók és a felsőoktatási intézmények más munkatársai 3200 forintot fizetnek regisztrációs díjként.

Az érvényes diákigazolvánnyal rendelkező hallgatók (egyetemisták, főiskolások) belépőkártyája maga a diákigazolvány, míg az oktatók, kutatók vagy a hazai felsőoktatás résztvevői saját HIK-kártyát kapnak.

Az egykori épületegyüttesből – mint HIK – egyelőre a Reviczky utcai szárny működik, a Múzeum utcai részben a továbbiakban (a rekonstrukció második ütemében) rendezvény- és konferenciaközpontot alakítanak ki.

A Reviczky utcában a hajdani Károlyi-palota istállóinak helyén alakították ki a büfét. Ehhez

csatlakozik a tágas, üvegtetővel lefedett egykori udvar; így alakítottak ki egy nagy, mozgalmas belső teret, hasonlóan ahhoz, ahogy ez a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár esetében is történt. Ennek a térnek fontos eleme két hidraulikus működtetésű (csendes járású) látványlift, az épület minden nyilvános része mindenki számára jól megközelíthető.

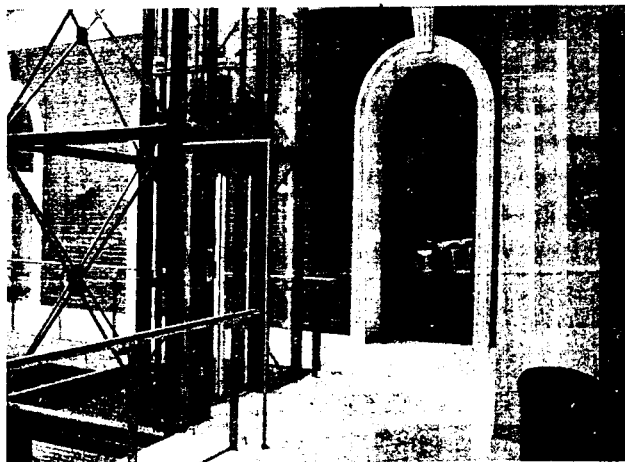
A számítógépes termekben húsz-negyven gépet helyeztek el. Egyszerre összesen négyszáz főt képes befogadni az intézmény, és háromszáz számítógép van. A felhasználók rendelkezésére álló számítógépek hardver konfigurációja egységes. Főbb jellemzői: P4, 1800 MHz processzor, 256MB RAM, CD-ROM, hangkártya, fülhallgató, 15" LCD vagy 17" CRT monitorok. Mivel a felhasználók beléptetése smartcard és diákártya alkalmazásával történik, minden géphez kártyaolvasó berendezést építettek be a billentyűzetbe. A gépek kiválasztásánál fontos szempont volt az alacsony zajszint.

A HIK-ben már sok minden működik, de még többet beszélhetnénk a tervekről, amelyekre főként majd megvalósulásuk után lesz érdemes visszatérni.

A HIK könyvtára az épület földszintjén, a valamikori ebédlő helyén található. Jelenleg még folyik a berendezése, belső terének kialakítása. A regisztrált látogatók itt választhatják majd ki az OPAC-ból vagy a polcokon elhelyezett könyvek közül azokat, amelyeket olvasni kívánnak. Egyszerre legfeljebb három könyv és egy CD-ROM lesz kikérhető és használható a teljes nyitvatartási időben, az épület bármely részében helyet foglalva. A könyveket csak helyben lehet olvasni, az épületből nem lehet kivinni, viszont a könyvesboltban meg lehet vásárolni.

A könyvtári állomány a tervek szerint háromszázötven polcfolyóméteren 14 ezer kötet áll majd olvasói rendelkezésére. Ennek közel felét szerezték már be. A HIK könyvtárának gyűjtőköre valamennyi tudományágat felöleli. A saját fejlesztésű, HUNMARC-alapú OPAC-ban szerző, cím és tárgyszó, valamint kiadási év szerint lehet keresni – akár már a központba érkezést megelőzően is, hiszen a katalógus onó-line formában bárki számára hozzáférhető lesz a HIK internetes honlapján.

A könyvtár gyűjti és használatra kiadja CD-ROM adatbázisait. A kétszázharminc CD-ROM-ból álló gyűjtemény a hazai felsőoktatás számá-

(Horváth János felvételei)

ra a legfontosabb kiadványokat tartalmazza, közöttük számos olyan adatbázis is fellelhető, amely az Elektronikus Információs szolgáltatáson (EISZ) keresztül nem érhető el.

Az EISZ meghatározó szerepet játszik a HIK életében, hiszen elérése egyike a központ legfontosabb szolgáltatásainak. Az EISZ keretében jelenleg hozzáférhető a Web of Science, a Science Direct, az Akadémiai Kiadó Rt. folyóiratai, szótárai, tesztre készen programja és az Arcanum kiadványai. A szolgáltatások körének további bővítése (például az MTI adatbázisával) a közeljövő tervei között szerepel.

A számítógépek persze szövegszerkesztésre, táblázatkezelő programok használatára, internetezésre, CD-írásra, szkennelésre stb. is használhatók.

A nyomtatás tíz oldalig ingyenes. Két saját könyvet, jegyzetet hozhatnak be az olvasók.

A HIK jelenleg hétfőtől szombatig 8-tól 22 óráig tart nyitva. A tartózkodási idő nincs korlátozva, amennyiben azonban egyidejűleg négyszázan lennének az épületben, az egyes felhasználók ott-tartózkodását korlátozni kellene, de ebben az esetben is legalább három órát használhatnák a HIK számítógépeit.

A gyermekes fiatalok a gyermekmegőrzőben hagyhatják majd gyermekeiket. A gyermekmegőrző márciusban nyílik.

Azt a termet, amely az OMIKK volt folyóirat-olvasójának adott helyet, már rekonstruálták. Eredeti formájában, a falak faborításával és a mennyezet-faborítást (megtévesztésig) utánzó gipsz-stukkójával látható, egyelőre üresen.

Az épületben korszerű, az utcáról is megközelíthető fénymásoló szalon működik. Tervezik könyvesbolt, valamint hallgatói információs pont kialakítását, ahol a hallgatói léttel kapcsolatos összes információ elérhető, a kollégiumi elhelyezési lehetőségektől kezdve, a munkavállalási lehetőségekig – ez a szolgáltatás országos szintű lesz.

A HIK látogatóinak száma jelenleg napi nyolcvan főre tehető, most készülnek egy átfogó kampányra, hírverésre, elsősorban a budapesti felsőoktatási intézményekben.

Adatok a HIK-ről

A HIK avatásának időpontja: 2002. december 12.

Tesztidőszak: 2002. december 13-20.

A HIK megnyitásának időpontja: 2003. január 3.

Nyitvatartási idő: hétfőtől szombatig
8-tól 22 óráig

A HIK teljes területe (a felújítás előtt álló rendezvényközponttal együtt): 6500 m²

A HIK területe (Reviczky utcai, most átadott szárny): 4300 m²

A HIK befogadóképessége: 500 fő

Az olvasótermek száma: 13

Az oktatótermek száma: 3

A számítógépes férőhelyek száma: 300

A Reviczky utcai szárny (HIK) átalakításának költsége: 1,5 milliárd Ft

Informatikai beruházás: 500 millió Ft

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium támogatása: 200 millió Ft

Az üzemeltetés költségvetése/év: 20 000 Ft/látogató

Az üzemeltetés költségvetése/óra: 133 Ft/látogató/óra

A potenciális látogatók száma: 10 000 fő/hét

A HIK munkatársainak száma: 70

(Forrás <http://www.hik.hu/>)

Koltay Tibor

Családi szombatok a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban

Hazánkban a polgárosodás folyamata nemcsak a gazdaság, de az egészségügy területén is számotlan változást hozott.

Nap mint nap szembesülnünk kell azzal a ténnyel, hogy a korábban ingyenes egészségügyi ellátás komoly pénzbe kerül. Ezzel találkozunk a médiában, amikor arról olvashatunk, hogy az eddig jól prosperáló egészségügyi létesítmények sorra ellehetetlenülnek, ezt tapasztaljuk, amikor a különféle alapítványok jó szándékú adakozókat keresnek egy-egy élet megmentésére szükséges beavatkozás fedezetére, de saját bőrünkön is észlelhetjük, amikor akár csak egy kis megfázás kapcsán a patikában a gyógyszer számlával szembesülnünk.

Az aktuális politikai vezetés legnagyobb igyekezte ellenére sem lehet egy zárt kasszás költségvetésből minden szinten maximális ellátást biztosítani.

Mit tehetünk a költségek csökkentése érdekében? A legolcsóbb ellátás minden szempontból a megelőzés, a költségigényes probléma lehetőség szerinti elkerülése. Sok súlyos beteg szájából hallható, hogy „nem ittam, nem dohányoztam, normális életet, éltem mégis...” A betegségek egy jelentős része sajnos nem kerülhető el, mégis vannak olyan esetek, melyeknél kellő odafigyeléssel, időben történő észleléssel a komolyabb gondok megelőzhetők. Erre irányulnak a különféle, egészséges lakosságon végzett szűrővizsgálatok, valamint az egészségnevelés minél szélesebb körű kiterjesztése.

Ez utóbbi a célja egy könyvtárosokból, orvosokból spontán módon verbuválódott kis csapat-

nak. Lelkes tevékenységüknek a szépen felújított Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár adott otthont. Az elmúlt fél évben foglalkoztunk az egészséges életmóddal, a szűrővizsgálatok fontosságával.

Szeptemberben a szájápolás legfontosabb teendőivel ismerkedtünk meg, októberben testi-lelki problémák összefüggéseiről beszélt egy pszichoterapeuta. Novemberben az érbetegségekről volt szó. „A népesség egészséges állapotának javítása nagymértékben függ a megelőzéstől, valamint a betegségek mielőbbi felismerésétől. Ez azért fontos, hogy időben megfelelő ellátást lehessen nyújtani” – mondta egyebek közt *dr. Sándor István*.

December 21-én a téma a magas vérnyomás volt, előadója *dr. Hankóczy Judit* főorvos. *Dr. Lőrinczi Sándor* érsebész megjegyezte: „A hétköznapi munka során nagyon elszomorító, de gyakorta tapasztalom, hogy váratlan, veszélyeztető kórképek háttérében kezeletlen vagy elégtelenül kezelt magas vérnyomás áll”.

A következő kérdésekről beszélgettünk: Mikor magas a vérnyomás? Kell-e kezelni a magas vérnyomást? Miért hívjuk néma gyilkosnak? Mi az összefüggés az életmód és a magas vérnyomás között?

Januári téma: a májbetegségek. „Örömmel látom, hogy a média az utóbbi időben egyre több figyelmet szentel az egészség megőrzésének, mégis azt gondolom, az emberek többsége még mindig keveset tud a betegségek megelőzésének lehetőségeiről. Mint a Szent László Kórház hepatológiai osztályán dolgozó belgyógyász, nap mint nap találkozom olyan betegekkel, akik arról számolnak be, hogy nem hallottak még a vírusos hepatitisek veszélyeiről, a lehetséges védőoltásokról. Nemcsak a vírusok, de az alkohol és a drogfogyasztás veszélyeire, májkárosító hatására is fel kell hívni a figyelmet. Tapasztalatunk szerint nem lehet eleget beszélni ezekről. Természetesen az egészség megőrzésének egyéb lehetőségei, a helyes táplálkozás, a sport, a szűrőprogramokon való részvétel fontosságát is tudatosítanunk kell az emberekben” – mondta el vendégünk.

Február 15-ei programunk témája a diéta volt: a cukorbetegség és a diéta; magas koleszterin, a magas zsírsanyagcsere-értékek esetén alkalmazott diéta; a daganatos betegségek és a diéta; egyéb diétás tanácsok.

Ezek a laikusoknak szóló, közérthető előadások egy ilyen látogatott helyen, mint a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, egy lépést jelenthetnek a fenti célok megvalósítása felé.

Minden hónap harmadik szombatján, délelőtti tizenegy órakor kezdődik a „családi szombat”, ahol az aktív korosztály, a nagymamák, nagypapák, idősök és fiatalok mellett az apró gyermekek szórakoztatására is gondoltak. Amíg a kicsik a gyermekkönyvtárban játszanak, alkotnak, felügyelet mellett szórakoznak vagy fejlesztik képességeiket, addig a felnőttek számára tartott egészségmegőrző programok segítséget próbálnak nyújtani az ezredforduló stresszel teli életformájának túléléséhez.

Olyan korban élünk, amikor a feszültség, túl-hajszoltság mellett gyakran nincs időnk saját problémáink észlelésére, sokszor nem tulajdonítunk jelentőséget – tudatlanságból, vagy egyszerűen idő hiányában – olyan dolgoknak, amelyekkel a jövőnk, egészségi állapotunk, vagy egyszerűen jó közérzetünk zálogát biztosíthatnánk.

Az egészségmegőrző program keretében lehetőség nyílik személyes beszélgetésekre az orvos-előadókkal az egészséges életmódról, azokról a figyelmeztető tünetekről, amelyek észlelésekor orvoshoz kell fordulnunk, mielőtt még komolyabb baj következhetne be.

A tudás hatalom, tudásunkat fordítsuk saját magunk és környezetünk jobbá tételére, ezzel nemcsak pénzt, de életminőséget is nyerhetünk. (K. K.)

Könyvtárosasszisztens-képzés a BME OMIKK-ban

Mindössze fél év kihagyással folytatódott 2002-ben a könyvtárosasszisztens-képzés a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtárban. Mivel az OMIKK-ban 1956 óta folyamatos volt az aktuális rendeletek által előírt szinten a középfokú szakemberképzés, ez a tevékenység országos szakkönyvtári feladatként az integrációt követően is alapfeladataink között maradt.

Az átszervezések és a költözések miatt 2001 őszén még nem tudtuk a képzést megindítani, erre leghamarabb 2002 februárjában kerülhetett sor. A tanfolyamot a szakma „nagy öregje”,

Mártyán Gyula szervezte meg és indította el. Tele volt tervekkel, amikor február végén kapunk egy telefont a családjától, hogy nem tanít többé.

Több mint negyven év alatt könyvtárosok százai kezdték az ismerkedést a szakmával az általa vezetett tanfolyamokon. Ilyen körülmények között kellett „beugranom” a tanfolyamszervező munkakörébe.

A továbbiakban az egyik hallgatót idézem, aki március végén csatlakozott a csoporthoz.

„Bodnár László magyar-orsz. szakos (és immár két éve oktatási informatikus végzettséggel is rendelkező) tanár vagyok a kazincbarcikai Ságvári Endre Gimnáziumban. Abban a szerencsés helyzetben volt részem, hogy a BME OMIKK által 2002-ben indított keresztféléves könyvtárosasszisztens-képző tanfolyam hallgatója lehettem. Nem véletlenül illetem ezt a lehetőséget a »szerencsés helyzet« kifejezéssel. Mint gyakorló tanárnak, a hosszú évek során már jó tucat képzésben, továbbképzésben volt módom részt venni hallgatóként és tanárként is. Így van bőven rálátásom, összehasonlítási alapom ahhoz, hogy egy képzés szervezetségi szintjét, hangu-

latát, hatékonyságát és eredményességét viszonylag tárgyilagosan ítéld meg.

A 2002 novemberének végén OKJ-vizsgával befejeződött tanfolyam az általam megtapasztalt azon képzések sorába tartozik, amelyek sok tekintetben számomra a legemlékezetesebbek.

Az intézet körülményeihez képest igen alapos, átgondolt, odaadó és nem utolsósorban rugalmas szervezői háttérrel biztosította a tanfolyam munkájának zökkenőmentességét és hatékonyságát. A tanfolyam vezetőjére nem kevés feladat hárult. A képzés színhelyül szolgáló Gyorskocsi utcai épület egyik IV. emeleti helyisége – bár otthonos miliőt teremtett a hallgatók és az előadók számára – több szempontból kicsinek bizonyult. Ez elsősorban a számítógéppark méretében és a helyhiányban mutatkozott meg: nem lehetett annyi számítógépet telepíteni, mint amennyi a csoport létszáma volt (azaz két hallgatóra jutott egy számítógép). A tananyag elsajátításához szükséges dokumentumokat rendszeresen és idejében megkaptuk.

Nem volt egyszerű feladat az előadók munkájának összehangolása sem, hiszen az oktatók különböző intézményekből (többek között az Országos Széchényi Könyvtárból, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárból) kerültek ki, és idejüket gyakran befolyásolta váratlan, egyéb irányú munkahelyi elfoglaltságuk is. Ezekre a problémákra mindig sikerült áthidaló megoldást találni anélkül, hogy órákat kellett volna elhagyni. Ennek köszönhetően a tanfolyamot a tematikában meghatározott időpontban be tudtuk fejezni.

Az előadások és a foglalkozások nagyon jó, mondhatni »kollegiális« hangulatban zajlottak. Külön említést érdemel az előadók többségének közvetlensége, segítőkészsége, a könyvtárügy iránti határtalan lelkesedése és odaadása, amit igyekeztek a hallgatókba is beplántálni. Külön köszönetet érdemelnek azok az előadók, akik önzetlen módon, szabadidejüket is feláldozva vállalták, hogy kiegészítő foglalkozásokkal segítsenek a szakma minél magasabb szintű elsajátításában.

Végezetül néhány szót a tananyag megválasztásáról. A könyvtári területen még kevés időt töltve, úgy érzem, hogy a tananyagnak mind az elméleti, mind a gyakorlati részét sikerült úgy megválogatni, hogy abban szinte semmi olyan »felesleges« nem volt, amire a mindennapi könyvtári munkában ne lenne szükség.

Néhány gondolat erejéig mindenképpen ki kell térnem a csoport hallgatóira is, hisz az oktatás is – a neveléshez hasonlóan – bipoláris tevékenység, azaz, ahogy mondani szokták: mindig kétőn áll a vásár. Kijelenthetem, hogy rendkívül jó volt a csoport szelleme mind az előadókkal való együttműködésben, mind pedig egymás kölcsönös segítségével.

A fentiekre alapozva úgy vélem: a BME OMIKK könyvtárosasszisztens-képző tanfolyamán végzett hallgatók olyan mennyiségű és mélységű szakmai ismeretet sajátíthattak el a képzés ideje alatt, hogy a szakmában kivétel nélkül mindannyian jól meg fogják állni a helyüket.”

Szeretnénk a munkát hasonló légkörben, a tananyag lehetőség szerinti korszerűsítésével folytatni. Várjuk a tanulni vágyókat a 2003 őszi induló tanfolyamunkon!

Bodnár László – Viszocsekné Péteri Éva

Macskák napja a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtárban

Könyvtárunk, a gyerekek kérésére – a tavalyi Mackónap sikerén felbuzdulva – macskanapot hirdetett. Így aztán 2003 januárjában a macskák tartották izgalomban Zalaegerszeg macskás és nem macskás gyerekeit, valamint a gyermekkönyvtárosokat.

- Az alsó tagozatos korosztályt a „Doromboló” versmondó versenyre vártuk. Minden jelentkező gyereket fogadtunk, egyetlen kikötéssel: az általunk ajánlott húsz tételes listáról válasszanak verseket. A lista célja az volt, hogy a gyerekek jöjjenek be a könyvtárba, vegyék kezükbe a könyveket, olvassanak, válogassanak. Amelyik vers aztán megtetszik nekik, azt el is mondhatják. Természetesen szeretnénk volna elkerülni azt is, hogy az iskolában megismert versekkel versenyezzenek.

- A macskaszépségversenyre bármely korosztály nevezhetett tarka, szürke, cirmos, kicsi, nagy – de mindenképpen számára kedves cicájával. A jelentkezőknek a veszettség elleni védőoltásról szóló igazolást is mellékelniük kellett. (ÁNTSZ előírás). Ez sajnos behatárolta a jelentkezők számát, viszont az egészségügyi előírásokat be kellett tartanunk.

- A „Macskavágta” játszóházba minden korosztályt vártunk szüleikkel, nagyszüleikkel együtt.

- A fotókiállításra felnőtt és gyerek is behozhatta macskás képeslapjait, a gazdik pedig kedvenceikről készült fotóikat.

A rövid, kéthetes előkészület után mi, gyerekkönyvtárosok is nagy izgalommal vártuk a macskák napját január 18-án, szombaton. A bejelentkezett 99 versmondóból 85-en meg is érkeztek, s két csoportban (1–2., illetve 3–4. osztályosok) el is mondták verseiket. Az elbírálásban a város más gyerekkönyvtáraiban dolgozó kollégák, valamint a foglalkozásainkra gyerekeket kísérő óvónők segítettek.

Minden versmondó gyereket díjaztunk, ezért a gyerekek szüleitől és a pedagógusoktól nagy elismerést kaptunk. Az egeret elkapó macska rajza az első helyezett „oklevelét” díszítette, s a szövegben is olvashatták: „Legszebben mondtad versedet, érte jár e köszönet.” A második helyezett oklevelén egy vidám cica is társult az egeres mellé, a szöveg pedig jelezte „Elmondtad szépen versedet, érte jár e köszönet”. A harmadik helyezett oklevele újabb vidám cica képével bővült, szövege pedig a következő volt: „Kedvesen mondtad versedet, érte jár e köszönet”. Az első és a második helyezett könyvet, a harmadik helyezett könyvtárunk képével ellátott noteszt kaptak ajándékba.

Azért is írtunk a jutalmazás e formájáról részletesen, mert versenyünkön állandó gond – főleg az első osztályosoknál, de a többi alsó tagozatosnál is – a díj nélkül maradók elkeseredése. Most minden versmondónk elégedetten távozott.

A macskaszépségversenyre érkező cicák gazdáit dr. Götti István állatorvos várta, aki a macskatartásról beszélt a gyerekeknek, majd kérdéseikre is válaszolt. A közönség már itt elkezdte a

cicákat simogatni, csodálni. Ennek eredményét a közönségsvavazáson mérhettük le. A gazdik felmutatták kedvenceiket, pár szóval bemutatták őket, s próbálták meggyőzni a közönséget, hogy érdemes az ő cicájukra szavazni. A nyertesek kölyköcicák lettek. Természetesen a felnőtt cicák gazdáit sem engedték el üres kézzel.

A versengések után a „*Macskavágta*” játszóházban *Lengyák István* nagykanizsai pedagógus huszonhárom-féle macska és számtalan egyéb állat szabásmintájával várta a gyerekeket, s vezette be őket az állathajtogatás rejtelseibe. Nagy örömeinkre szülők, nagyszülők, egész családok „dolgoztak együtt” Pista bácsival, mintegy százötvenen. Közben a *foto kiállítás* is megtekintette a közönség. Posztereken találkozhattak kedvenc macskájukkal, Garfielddal is, aki vidáman tudatta a közönséggel: „Falom a könyveket!” Úgy látszik, a gyerekek követték példáját, mert a rendezvényre kiállított cicás könyvek nagy részét zárásra kikölcsönözték. Ugyanakkor sokan be is íratkoztak a könyvtárba.

Úgy gondoljuk, a rendezvény elérte a célját. A versmondók között olyan gyerekek is szerepelhettek és nyerhettek, akiket egyébként nem szoktak versenyekre kiválasztani. Aki más módon akart megnyílni, bemutathatta kedvencét képeslapon vagy fotón, vagy akár élőben is. A kisállat-kedvelők figyelmét a szakirodalmi könyvek felől terelhetjük a szépirodalom felé is. A játszóház, a könyvtárban eltöltött jó hangulatú délelőtti segített az eddigi olvasók megtartásában és újabbak becsalogtatásában.

Horváth Anikó – Jagasicsné Bogatin Mária
gyerekkönyvtárosok

A MATÁV RT. a városi és nagyközségi könyvtárak fejlesztéséért

A Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Iroda 2002-ben két szakaszból álló közbeszerzési eljárást indított, amelynek célja és tárgya a Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztossága által, a Széchenyi Terv Információs Társadalom- és Gazdaságfejlesztési Programja keretében

- a közművelődési könyvtárak,
- kistélepüléseken lévő közoktatási intézmények számára meghirdetett pályázat keretében kiválasztott könyvtárak és

– iskolák részére biztosítandó adathálózati (access) kapcsolat kiépítése az NIIF Program hálózatához, valamint felügyelt adatátviteli szolgáltatások biztosítása.

A pályázat egyik nyertese és egyúttal lapunk rangos főszponzora a MATÁV RT. lett.

(A feladat másik részének megvalósítására a V-COM RT. kapott megbízást.)

Az NIIF Iroda és a MATÁV RT. között létrejött egy vállalkozási szerződés 59 db 64 kbps-os menedzselt bérelt vonali (MLLN), Flex-Com márkajelű összeköttetés létesítésére és üzemeltetésére; ezek közül 48 db összeköttetés 128 kbps-ra való sáv szélesség-bővítésére vonatkozik, kölcsönösen elfogadott ütemezés szerint, átlagosan a szerződés második évének közepéig. A szerződés tárgya továbbá 25 db ADSL I. szolgáltatás, valamint kilenc viszonylatban dial-up internetszolgáltatás létesítése és üzemeltetése.

A szerződés az aláírás napján lépett hatályba, és 2005. május 1-jéig marad érvényben. A dial-up szolgáltatás időtartama egy év.

A MATÁV RT. ennek keretében vállalta, hogy létrehozza az állandó összeköttetést biztosító adatátviteli infrastruktúrát.

A hozzáférési pontokon keresztül Flex-Com és ADSL szolgáltatások esetében folyamatosan napi 24 órában, évi 365 (szökőévben 366) napon keresztül, dial-up internetkapcsolat esetében pedig a felhasználó intézmények mindenkori forgalmi igényeinek megfelelően biztosítja a zökkenőmentes működést. A szerződésben feladatként szerepelt

- a teljes rendszer megtervezése;
- a szükséges eszközök és berendezések leszállítása, helyszínen történő installálása, üzembe helyezése és távközlési rendszerbe integrálása;
- a megrendelő, illetve a kijelölt könyvtárak személyzete részére a jótállási idő alatt konzultáció biztosítása;
- hálózati felügyelet, hibabejelentő szolgálat, hibajavítás, tervezett és rendkívüli karbantartás nyújtása az adatátviteli összeköttetés megfelelő üzemeltetése érdekében;
- havi szolgáltatási jelentések készítése a megrendelő, azaz az NIIF részére.

A szolgáltatási szerződés kiterjedt továbbá a viszonylatokra és a teljesítési határidőkre, az installációra, az átvételi tesztre, a szolgáltatás paramétereire, szabványosságára, a rendelkezésre állásra, összegezve: a szolgáltatási színvonalra és

minőségre. A teljes vállalásból 54 végponton már 2002 júniusáig üzembe helyezték az adatátviteli infrastruktúrát. További négy helyen kiegészítő munkálatok miatt az év végére tolódt a határidő. Egy helységben, Nyíráján azonban nincs törzsrépár, tehát a kapcsolat még nem hozható létre. A kedvezményezett 59 intézmény döntő többsége – szám szerint 51 – könyvtár vagy iskolai könyvtár volt.

Mit jelent a korszerű infrastrukturális kiépítettség a hétköznapi érdeklődő/felhasználó számára? Saját – itthoni számítógépen, ADSL vonallal szerzett – tapasztalatom alapján mondhatom, hogy *mindent*. Képekkel, ábrákkal, hosszú teljes-szövegű tartalommal megtöltött szolgáltatásokat ma már képtelenség nagysebességű adatátviteli kapcsolat nélkül fogadni. Ennek híján a sikertelen próbálkozások, várakozások, lefagyások csak növelhetik a még sokakban létező „minek ez nekünk?”-viszolygást. Ezt erősítette meg a fertődi Városi Könyvtár (Fertőd, Madách sétány 1.) igazgatónője is. A kapcsolat létrejötté (üzembe helyezve 2002. IV. 8-án) óta állandósult az internet igénybevétele, nőtt a könyvtár látogatottsága. Elmondása szerint náluk akkor is gyors, zökkenőmentes az információ forgalma, amikor a város más pontjain akadozik, és még egyszer sem kellett segítséget, egyéb (pl. hibaelhárító) szolgáltatást kérniük a MATÁV szakembereitől.

A teljesség igénye nélkül néhány érintett helyiség azok közül, amelyeknek olvasói/lakói a Széchenyi Terv Információs Társadalom- és Gazdaságfejlesztési Programja keretében részülhetnek a világháló nyújtotta ismeretekből, érdekességekből: Kisbajcs, Fityeház, Beled, Lébény, Enying, Bugac, Baklórándháza, Demecser, Vámspércs, Zsáka, Kál, Alsó- és Felsőzsolca... Egy ponton azonban még sürgős szemléletváltásra, továbblépésre van szükség. Azok az önkormányzati/intézményi tisztségviselők, azok a fenntartók, akik büszkén állnak oda az átadás-átvétel nemzeti színű szalagjának átvágásához, időben el kell hogy gondolkodjanak a pályázaton nyert lehetőség működtetéséről, fejlesztéséről, mindenekelőtt az ehhez szükséges pénzügyi források biztosításáról. A szalagok átvágása, a gépek bekapcsolása után ugyanis már nem kérdezhetik meg, hogy „minek is ez nekünk”. (Cs.M.)

• *matáv*

Ami a szakmaszeretetet hivatássá változtatja

2002. december 19-én adta át a Nyíregyházi Főiskola Matematikai és Informatikai Intézet Könyvtár és Alkalmazott Informatikai Tanszékcsoportja az általuk alapított és a könyvtár szakos hallgatók által megszavazott *Az Év Gyakorlatvezetője – 2002 Díjat*. Az elismerő címet *Bajnok Lászlóné*, a Nyíregyházi Főiskola könyvtárosa kapta. A tanszékcsoport hagyományt szeretne teremteni ezzel a kezdeményezéssel. *Dr. Czeglédi István* intézetigazgató véleménye szerint a tanszékot segítő gyakorlatvezetők azok az emberek, akikről a hallgatók megtanulják a szakmát. Ők azok, akiknek munkája nélkül az elméleti oktatás nem realizálódhat a gyakorlatban. (Jelenleg 19 gyakorlatvezető segíti a tanszék elméleti munkáját. Járnak gyakorlatra hallgatók a Mórész Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárba, a Jósza András Kórház Könyvtárába, az Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, az Apáczai Csere János Gyakorló Általános Iskola, a Nyíregyházi Főiskola és a régi Mezőgazdasági Főiskola – amely 2000. január 1-jétől a Nyíregyházi Főiskolához tartozik – könyvtárába.)

Az igazán kedves, bensőséges ünnepség után készítettem interjút a kitüntetettel.

Vné: 1978-ban kezdtem tanulmányaimat az akkor még Bessenyei György Tanárképző Főiskolán. Négy évig hallgatóként volt módom megfigyelni a munkádat. Abban az időben a kölcsönzésben dolgoztál. Mikor és kinek vagy minek a hatására léptél erre a pályára?

Bné: 1972 nyarán házasságkötés révén kerültem Nyíregyházára. Húszéves voltam, nem igazán volt elképzelésem arról, hogy mi szeretnék lenni, mi is lenne a nekem való foglalkozás. Volt ugyan egy szakmám, amiben akkor dolgoztam, de azt nem szerettem. Egyet tudtam: mindenképpen váltanom kell, mert nincs annál rosszabb érzés, mint amikor az ember nap mint nap úgy indul el a munkahelyére, hogy utálja azt, ami rá vár. Még ebben az évben egy közös ismerősünkkel találkoztam *Berecz Andrásnéval*, aki a Bessenyei György Tanárképző Főiskola Könyvtárának igazgatóhelyettese volt, később sok, ma is aktív

könyvtárost oktatott is a tanszéken. Ő kérdezett rá, hogy lenne-e kedvem könyvtárban dolgozni. A könyvtár ekkor, 1972 szeptemberében költözött át a Vasvári Pál utcából a jelenlegi helyére. A tárgyi feltételek adottak voltak, de a létszámot bővíteni kellett. Karácsony előtt mentem el először egy bemutatkozó beszélgetésre *Merkovszky Pál*hoz, az akkori igazgatóhoz. A második találkozásunkkor már jelen volt *dr. Hársfalvi Péter* főigazgató-helyettes is, akihez akkor a könyvtár tartozott. Igazából ő mondta ki, hogy 1973. február 1-jétől fölvesznek képesítés nélküli könyvtárosnak. Örökké hálás leszek neki, mert ő volt az, aki föl vállalt a családi háttérrel együtt, hiszen ideológiai hovatartozásom nem igazán volt kíváncsú egy felsőoktatási intézményben.

Vné: Ezután, gondolom, beiskoláztak. Tanultál és dolgoztál. Hol és mit?

Bné: 1973 februárjában kezdtem el az OSZK KMK (Országos Széchényi Könyvtár Könyvtárudományi és Módszertani Központ) által szervezett, középfokú végzettséget adó *könyvtárosképző szaktanfolyamot*, ahol 1976 őszén végeztem.

Szívesen emlékszem vissza ebből az időből *Bereczki Lászlóné*ra, aki bibliográfiai leírást, *Ferenczi Endréné*re, aki könyvtártörténetet és *Szabó Sándorra*, aki tájékoztatást tanított. Ők mindhárman olyan könyvtáros személyiségek, akik nem csak a szaktantárgyakat, hanem a szakma szeretetét is tanították nekünk.

Vné: Hogyan zajlott az élet a főiskolai könyvtárban a hetvenes, nyolcvanas években?

Bné: Amikor idekerültem, családi-as, bensőséges légkör fogadott. A könyvtár két meghatározó személyisége abban az időben *Merkovszky Pál* könyvtárigazgató és helyettese, *Toldi Gyuláné* volt. Pali, akit az egyszerűség kedvéért csak „FŐNÖK”-nek neveztünk (csupa nagybetűvel), megszállott könyvtáros, könyvtárteremtő és kiváló szakmai tekintély volt. Tekintélye volt előttünk, beosztottjai előtt. Mindenről szeretett tudni (tudott is), és mindent kézben tartott. Tőle tanultam meg, hogy egy könyvtár szervezeti működésében a legfontosabb a „szolgálat”. Természetesen ennek zökkenőmentes megszervezéséért *Toldiné Teri* volt a felelős. Szinte nem volt nap, hogy ne kérdezte volna meg tőle a FŐNÖK, hogy „a szolgálat rendben van”? Pali igazgatósága alatt a magyarországi könyvtárak közül mi voltunk azok, akik reggel nyolctól este kilencig nyitva tartottunk. A kölcsönzés tíztől tizenhét óráig tartott, szombaton nyolctól tizenhét óráig voltunk nyitva.

Toldiné Terike a szakmai példaképem. Széles körű szakmai felkészültsége, tudása, tájékozottsága, embersége, az olvasók iránti segítőkészsége ma is ámulatba ejt. Nyugdíjasként, napi négy órában ma is közöttünk van. Szerencsés embernek érzem magam, hogy ezt a két embert mondhatom mesteremnek a szakmából. Terinek ezt ma is még tudom köszönni, de Pali már kilenc éve nincs közöttünk.

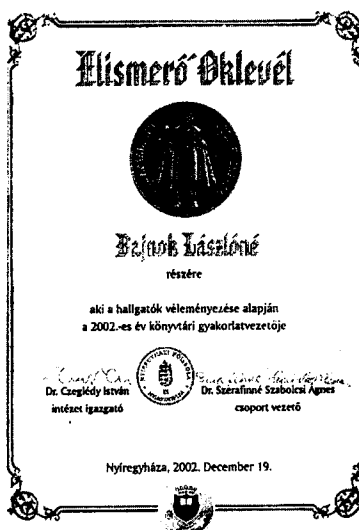
Vné: Közben gyermeket vállaltál, egy ideig nem láthattunk a könyvtárban. Hogyan alakult a magánéleted? Beszélnél róla?

Bné: Mindig azt gondoltam, hogy a magánéletem nem tartozik senkire. A munkám legyen az, amiről engem megítélnek. Egy dologról viszont szívesen beszélek, és ez a fiam. Büszke vagyok rá! Huszonöt éves, a Nyíregyházi Főiskolán szerzett történelem szakos általános iskolai tanári és könyvtárosi végzettséget. Egy évig dolgozott a debreceni Szent József Gimnáziumban kollégiumi nevelőként és könyvtárosként. Majd 2001 augusztu-

sában elment Vádra, ahol a Pia-rista Rendben egy évet töltött novíciusként. Jelenleg Budapesten tanul a Sapientia Szerzetesi Főiskolán. Harmonikus, szép, bensőséges anya-fiú kapcsolat van közöttünk. Azt szoktam mondani, olyan ember lett belőle, amelyet mindig is szerettem volna nevelni. Úgy gondolom, olyan értékrendet örökítettem át az életébe, amilyen szerint én is éltem, amire engem is a szüleim neveltek.

Vné: Térjünk vissza a szakmára! Mikortól vezetsz könyvtári gyakorlatot?

Bné: Nem emlékszem pontosan az évre, de több mint másfél évtizede. Az első csoportot te hoztad le hozzám. Nagy örömmel vállaltam akkor és vállalom ma is. A visszaigazolásokból az derül ki, nem csinálom rosszul. Szeretnek hozzám jönni a hallgatók. Nem fásultam bele, nem untam meg, a mai nap is élvezem. Harmad- és negyedéves hallgatók kerülnek hozzám. Velük sokkal könnyebb, mint a másodévesekkel. Túl vannak már egy szigorlaton, nem minden „kínai”, amit mondok nekik. A könyvtárunkban az a gyakorlat, hogy hétfőn reggel nyolc órakor egy rövid, tizenöt-húsz perces általános tájékoztatót tartunk a hallgatóknak. Itt mondjuk el, hogy heti negyvenórás munkaidőben, reggel nyolctól délután négyig dolgoznak. Az elvégzett feladatokról gyakorlati naplót kell vezetniük. Ez után ismerkednek meg a gyakorlatvezetőkkel, akik a

hét során bevezetik őket az adott munkafolyamatokba.

Tizenegy évig voltam kölcsönző könyvtáros, 1984-től a folyóiratolvasóban tájékoztattam, majd 2001 februárjától önálló munkakört kaptam. Egy adatbázist építtek megadott tárgyszójegyzék alapján, amelyből a hallgatók és az oktatók gyorsan tájékozódhatnak a frissen megjelent szakcikkekről. Tehát, munkaköreimből kiindulva, a tájékoztatás rejtelseibe, bibliográfiák készítésébe és az adatbázisépítés titkaiba avatom be a hallgatókat.

Természetesen ügyelek arra, hogy a szakma szépségeiről, a hivatásról, az értelmiség feladatáról is szó essék beszélgetéseink során. Nem találkoztam olyan hallgatóval, akinél érdektelenséget, passzivitást tapasztaltam volna. Olyan előfordult, hogy elkésett, elfelejtett gyakorlatra jönni, de a hiányzást mindig pótolta.

2002-ben jöttek hozzám először levelező hallgatók. Velük teljesen más kapcsolatunk alakult ki, mint a nappali tagozatosokkal. Nagy részük munka mellett tanul. Komolyabban állnak hozzá a dolgokhoz. Tudják, mit miért tesznek.

Vné: *A kilencvenes években – bő másfél évtized után – ismét tanulásra adtad a fejed. Miért?*

Bné: A rendszerváltozás magával hozta az új közalkalmazotti bértáblát. Korosztályomból sokan kerültek anyagilag hátrányos helyzetbe. Hiába volt mögöttünk több évtizedes tapasztalat, felsőfokú végzettség híján kevesebb lett a fizetésünk, mint a kezdő diplomásnak. Így került sor arra, hogy beültem az iskolapadba a fiam korosztályával, és szereztem főiskolai könyvtárosi végzettséget.

Vné: *Ez igazán elismerésre méltó. Írogatsz is. Két önálló műved jelent meg. Számos szakmai cikk fűződik a nevedhez. Most min dolgozol?*

Bné: Az első önálló kötetecském *Tóvári Judit* biztatására készült el, a címe: *A könyvtáros hivatása*. A második egy szlavisztikai bibliográfia. Ezen kívül két, általam nagyra becsült tanárember, *Margócsy József* és *Bachát László* életrajzi bibliográfiáját készítettem el. Jelentek meg cikkeim a Kelet-Magyarországon, a Könyvtári Levelező/lapban, a Könyv, Könyvtár, Könyvtárosban és a főiskolai tükörben. Legközelebb a bibliográfiakészítés áll hozzám. Folyamatosan figyelem és jegyzem a szlavisztika tudományának területén megjelenő kiadványokat, cikkeket, írásokat. *Dr. Udvari István* (aki a hazai szlavisztikatudomány meghatározó személyisége) munkásságán keresztül készülök teljességre törekvően a következő bibliográfia kiadására, amely 2000-től veszi fel az e témában a Kárpát-medencében megjelenő írásokat.

Vné: *Jelent meg könyved a könyvtáros hivatásáról. Megjelenése óta változott-e a véleményed?*

Bné: Amikor én ezt a könyvet megírtam, teljesen kiforrott véleményem volt a könyvtárosi hivatásról. Sokan megfogalmazták a szakmában már ezt, mindig hozzátéve a saját egyéniségüket. Azt gondolom, minden könyvtárosban ki kell alakulnia az évek során annak az érzésnek, ami a szakmaszeretetet hivatássá változtatja. Mert mi is a különbség a szakma és a hivatás között? A szakma tanult mesterséget jelent. Ezt úzhatem kötelességszerűen, mert valamiből meg kell élnem, el kell tartanom a családot stb. Hivatásról akkor beszélünk, ha valaki kedvét leli szakmai tevékenységében, szívvel végzi, és nem cserélné el más, jövedelmezőbb foglalkozásért sem. A hivatást érzelmi motiváltság, belső késztetés különbözteti meg a szakmától. Ezt az érzelmi többletet látom visszaigazolni egy volt hallgatónk, *Csiza Ildikó* hozzám írt leveléből. Engedd meg, hogy ebből idézzek pár mondatot! „... Megértését és minden eddigi segítségét nagyon-nagyon köszönöm, további jó munkát, sok sikert, boldogságot és jó egészséget kívánok. (...) Tényleg őszintén írtam a jókívánságokat, amiket szakmai téren is fontosnak tartok, hiszen tudom, milyen ritka, „kihalófélben” lévő a munkáját becsülettel, érdeklődéssel, szeretettel és igényes segítőkészséggel végző könyvtáros. Örülök, hogy találkoztam ilyen-nel is!”

Vné: *Köszönöm ezeket a szép gondolatokat. Van-e még valami, amit szívesen osztanál meg az olvasókkal vagy a leendő kollégákkal?*

Bné: A Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 1994. augusztusi számában *Kovács László* Fizikatanárként amerikai könyvtárakban című cikkében olvastam *Kenneth Nyirádinak*, a Library of Congress Európai Részlege könyvtárosának egy nagyon szép mondatát, amelyet akkor meg is tanultam. Így szól: „A könyvtár gyönyörű templom, lehet benne egyedül is gondolkodni, de én vagyok a pap, a titkok ismerője, kérdezz csak bátran, én szívesen segítek.” Miközben megköszönöm a Nyíregyházi Főiskola könyvtár szakos hallgatóinak szavazatait és bizalmát, ismét csak arra tudom felhívni a figyelmüket, hogy úgy érdekes csak ezt a szakmát végezni, hogy az hivatásként tükröződjön vissza rólunk a kívülállók, az olvasók számára. Hiszen mi vagyunk a titkok ismerői, a kapocs a tudás és a nem tudás között, és mindenkinek éreznie kell, aki hozzánk fordul, hogy szívesen segítünk.

Vné: *Kívánom, további életed is ilyen sikeres legyen, és hogy minél több leendő kollégának adhasd át a hivatásodról vallott nézeteidet! Köszönöm az interjút.*

Bné: Számomra volt öröm a beszélgetés.

Dr. Vraukóné Lukács Ilona
könyvtáros

A Duna Menti Könyvtár

A révkomáromi Duna Menti Könyvtár „örökös”, illetve kezelője a valamikori Vármegyei Könyvtár állományának.

Ezt a könyvtárat *Kultsár István* hírlapkiadó, színházigazgató, az MTA létrehozásának egyik kezdeményezője alapította, aki egyébiránt révkomáromi születésű volt. Végrendeletében; 1827-ben, négyezer kötetes könyvtárát a vármegyére hagyományozta. Egyik feltétele az volt, hogy az általa alapított vármegyei könyvtár a francia és az angol minta szerint, közkönyvtárként működjön.

Az intézmény 1831 júliusában megnyitotta „kapuit”, de rövid időn belül beszüntették a rendszeres kölcsönzést. Az állományt a vármegye házában helyezték el, ahol felváltva vagy a folyosón, vagy a levéltárban helyezték el az állományt. Ritkán volt lehetőség a kölcsönzésre is.

Kultsár halála után özvegye még további ezer kötetet ajándékozott a vármegyének.

Annak ellenére, hogy a vármegye csak alacsonyabb összegekkel tudta támogatni a könyvtár bővítését, az állomány fokozatosan növekedett. *Id. Szinnyei József*, a bibliográfus, aki szintén Komárom város szülőtte volt, már pesti működése alatt közel hétezer kötettel bővítette az állományt. Több jelentősebb komáromi család is ajánlkozott irodalmat a vármegyei gyűjteménynek.

A XIX. és XX. század fordulóján egyletek szűntek meg, könyvtáraik szintén beleolvadtak a könyvtár állományába, de ez történt a városi könyvtár esetében is.

A viharos XX. századi történelem, főleg a világháborúk körüli időszakban, mozgalmassá tette a gyűjtemény életét is. 1913-ban, amikor felépült a Kultúrpalota épülete (jelenleg a Magyar Kultúra és Duna Mente Múzeum központi épülete), itt találta meg végleges helyét a könyvtár. Főként a második világháború alatt és után, a különböző költöztetések folyamán maga a gyűjtemény is károsodott. Kezelésének végleges megoldására az 1970-es években nyílt meg a lehetőség, amikor állami vagyongként könyvtárunkhoz került. Jelenleg közel negyvenezer könyvtári egységet tartalmaz, és to-

vábbra is a volt Kultúrpalota épületében van. A gyűjteményben közel háromszáz XVI–XVII. századi kiadvány található.

Az állomány feldolgozottsága alapszintű, mivel a XX. század eleji, illetve a könyvtárunk volt alkalmazottai által készített katalógusok nyújtanak segítséget a visszakeresésben.

Az elmúlt években megkezdődtek az állomány teljes feltárásának munkálatai. Elkészült egy tervezet, amely az állomány fokozatos restaurálásával foglalkozik. 2001-ben a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával sikerült több könyvet rendbe hozatni, köztük a Grazban 1610-ben nyomtatott, *Az fejedelmek oraianak második könyve...* címűt, amelyben egy korabeli kézírásos bejegyzés is van. A könyvek mellett a fragmentumaikat is restaurálták, az átkötéshez használt manuscriptumokat, a lenyomatott virágokat stb. Februárban kiállításon mutatja be könyvtárunk a restaurált könyveket, a fragmentumokkal és a fotódokumentációval együtt, ezzel is felhívjuk a figyelmet az elvégzett munkára, illetve az értékes gyűjteményre.

Végül, s nem utolsósorban, itt szeretnénk megköszönni a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár segítségét, és a két restaurátor, *Eva Gáliková* és *Monika Borkowska* munkáját.

Reméljük, hogy alapítványok segítségével tovább folytathatjuk a megkezdett munkát.

Zsok Gizella

Az első magánkönyvtár Érsekújvárott

A könyveket, mint az emberi szellem alkotásának hordozóit, mindig is nagyon szerettem. Már kicsi gyermekkoromban rájöttem az olvasás ízére. Amikor édesanyám rajtakapott, hogy titokban már megint olvasok, sokszor mondta, olvasásból megélni nem lehet.

Sokáig magam sem tudtam, hogy milyen pályát is válasszak. Semmilyen különleges tehetségem nincs. Mikor gimnáziumi osztályfőnököm a könyvtárosi iskolát ajánlotta, nagyon testre szabott pályára irányított.

A mai napig a könyvtárosság a meghatározója életemnek. Harmincöt évig gyakoroltam ezt a hivatást egy szlovákiai kisváros, Érsekújvár Járasi Könyvtárában. Az olvasószolgálat volt a szakterületem, azon belül a fiókkönyvtárak beindítása, működtetése.

Mikor eljött a nyugdíjaztatásom ideje, nagyon fájo szívvel gondoltam arra, hogy lassan be kell fejeznem könyvtári ügyködésemet. Nehezen tudtam elképzelni további életem úgy, hogy csak a napi házimunkának éljek. Gyermekeim már nagyok, elkerültek hazulról, férjem dolgozik. Van ugyan kedvteléseim, de ezek nem elégítik ki az igényeimet. Az igazat megvallva, félttem a bezártságtól és nagyon sajnáltam, hogy ott kell hagynom azokat a lehetőségeket, amelyeket egy könyvtár nyújt az embernek. Szerintem egy könyvtár olyan, mint egy óriási teli kosár, amiben csupa kincs van, és ha az ember turkál benne, mindig azt veheti ki belőle, amihez kedve van. Hát ezt a kincses kosarat sajnáltam elhagyni és felcserélni az otthoni kisebbre, mármint a saját könyvtárunkra.

Mikor erről a férjemmel beszélgettünk, azt találta mondani, hogy ha csak ez hiányzik majd nekem, csinál ő nekem könyvtárat, hogy legyen hová járnom nyugdíjas éveimben is. Tudja, hogy rossz az elégedetlen asszony a háznál. Akkor megmosolyogtam, de rövid időn belül ő a tettek mezejére lépett. Tanárember lévén, aki helytörténettel is foglalkozik, sokszor találkozott munkája során olyan idős emberekkel, akik nehezen viselik el, hogy nem tudják, haláluk után mi lesz kedvenc könyveik sorsa. Sajnos nem ritkaság, hogy örökös nem lévén a könyvek a szemétkerülnek, de az is előfordul, hogy az örökösök nem tudnak már magyarul olvasni sem.

Ez adta az ötletet férjemnek, hogy létrehozon nekem egy magánkönyvtárat, ahol kölcsönözgethetem akár saját könyveinket, akár az ajándékba kapottakat.

Az ötlet megvolt, már csak a megvalósításhoz kellett hozzáfogni. Városunk forgalmas helyein és a helyi lapban felhívást intéztünk az olvasókhoz, hogy akinek van felesleges könyve, ajándékozza nekünk egy magánkönyvtár megalapozásához.

Rezsiköltségeinket a helyiséget bérbeadó egyház állja, azzal a feltétellel, hogy a könyvtár az ő tulajdonukba megy át, ha már mi nem tudjuk működtetni. Időközben néhány pályázatot is

nyertünk, igaz csekély összegeket, de a rendezvényeink költségét fedezték.

A munkánkért javadalmazás nem jár, de a legnagyobb ajándék olvasóink elégedettsége, no meg az, hogy egy nyugdíjas könyvtárosnak nem kellett visszavonulnia a nagy „kincseskosár” mellől.

Boldogságomat egyedül az árnyékolja be, hogy nap mint nap hallom az olvasóktól, kevés a mai irodalom, az új könyv, nincs rá pénze az egyéneknek, de a könyvtárnak sem. Könyvvásárlásra pénz a pályázatokon sem lehet nyerni. A kiadóinkhoz is fordultam az év elején személyes levéllel, hogy esetleg felesleges példánnyal támogassák könyvtárunkat, de sajnos még válasza sem méltattak. A dupla példányok értékesítésével tudunk pár koronára szert tenni, de ez nagyon kicsi összeg ahhoz, hogy új könyvet vásárolhassunk belőle.

Lassan a helyiségünket is kinőtünk, bár kaptunk raktárat és ígéretet is a bővítésre. Reméljük, ez a tervünk is megvalósul. Megnyugtató, hogy ezek a könyvek nem a szemétkerültek, és továbbra is az olvasókat szolgálják.

Könyvtárunkban nagyon sokrétű az irodalom összetétele. Megtalálhatók itt a régi imakönyvtől kezdve a háború előtti újságokon keresztül még Sztálin beszédei is – hanglemezen, mert abból is van néhány.

Hogy könnyebb legyen ennyi könyv között eligazodni, számítógépbe is beírom az állományt, a programot a fiam írta. Jelenleg készül a kölcsönzéshez is egy program.

A könyvek témák és nyelv szerint vannak a polcokon. Számítógépben visszakereshetők a szerző, a cím és a témacsoport szerint. Itt még sok a kívánnivaló, de ezt a részét a könyvtároskodásnak én is csak most tanulom.

Önálló weboldalunk is van, ezt igyekszünk aktualizálni. Címünk: www.kalaka.host.sk

Biblioteka Kalaka Magánkönyvtár, Srba Sándor, Nábrevná 79, 94057, tel. 0903/367233, e-mail: kalaka@host.sk

Üdvözljük Önt, kérem válasszon kínálatunkból:

Pár szót Könyvtárunkról

Nyitvatartás

Kölcsönzési szabályzat

Könyvek listája

Digitális Hungarológiai Alapkönyvtár

A hungarológia, vagy másként magyarságtudomány, a magyar népre, etnikumára, történetére, nyelvére, kontrasztív nyelvészeti kutatásaira, kultúrájára irányuló, a nemzeti civilizáció múltbeli és jelenlegi kultúrájával, az emberiség egyetemes civilizációjában elfoglalt helyével és szerepével összefüggő interdiszciplináris kutatások összessége.

A világ hungarológusainak tudományos szervezete *Klaniczay Tibor* kezdeményezésére született meg 1977-ben. A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság budapesti székhelyű intézmény, tagságát harmincöt ország hungarológusai adják, számuk mára már meghaladta az ezer főt.

Régi célkitűzése a társaságnak a világon bárhol dolgozó hungarológus szakemberek munkáját segíteni, a téma iránt érdeklődőknek megmutatni itthon és külföldön egyaránt a hungarológiai kutatások eredményét, s hozzáférhetővé tenni mindazt, amit e komplex tudományterület eddig elért.

Az első komoly kezdeményezést a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat kiadásában Budapesten 1986-ban megjelent, Hungarológiai Alapkönyvtár című könyvjegyzék jelentette. Ez a bibliográfiai összeállítás – a kiadás idejének megfelelően – a lehető legszélesebb körben mutatta be a hungarológia szakirodalmát.

Ezt követte 1993-ban az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központja által összeállított kézikönyvtári jegyzék. Ez utóbbi szigorúan csak a kézikönyvekre összpontosította figyelmét, ugyanakkor további tudományterületekre is kitékintett. Ennek következtében elődjénél szerényebb és szikárabb. Most készül egy újabb kiegészítés. Ez is csupán a kézikönyvjellegű művekre koncentrál, összeállítója a Könyvtártudományi és Módszertani Központ jogutódja, a Könyvtári Intézet. E bibliográfiai összeállítások csupán csak azt célozták meg, hogy segítséget nyújtsanak a szükséges művek beszerzéséhez.

Az Országos Széchényi Könyvtárban működő Magyar Elektronikus Könyvtár első lépésként az 1986-os, illetve az 1993-as könyvjegyzék anyagát teszi elérhetővé, és rövidesen a 2003-as kiegészítést is, azzal a céllal, hogy a hungarológiai kutatásokkal foglalkozók mondjanak véleményt, mely művek hiánya akadályozza leginkább munkájukat, azaz mely opusok kerüljenek elsőként digitalizálásra a Magyar Elektronikus Könyvtárban.

Várjuk tehát véleményüket a sorrendiségről, illetve szívesen fogadunk rövid bibliográfiai leírásokat is azokról a művekről, amelyek a könyvjegyzékekből az önök megítélése szerint hiányoznak.

<http://mek.oszk.hu/hungalap/>

Monok István
főigazgató
Országos Széchényi Könyvtár

PUBLIKA – ELŐZETES TÁJÉKOZTATÓ

A Publika Magyar Könyvtári Kör konferenciát rendez *Fogyatékkal élő emberek a közkönyvtárakban. Követelmények és lehetőségek az információs technológia társadalmában* címmel.

A tanácskozás helye: Szolnok, Verseggy Ferenc Megyei Könyvtár

Időpontja: 2003. május 30.

Részletes programot és jelentkezési lapot március hó folyamán adunk közre.

További információk:

Billédi Ferencné – e-mail: bil7603@ella.hu

Bertalanné Kovács Piroska – e-mail: bkp@mail.vfmk.hu

Pályázati felhívás „Az év fiatal könyvtárosa” elismerő cím elnyerésére

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete, valamint az Informatikai és Könyvtári Szövetség a pályakezdő könyvtárosok kiemelkedő szakmai teljesítményének jutalmazására ismét meghirdeti „Az év fiatal könyvtárosa” pályázatot. Az elismerést minden évben egy harminchárom év alatti (az idén az 1970-ben vagy később született), felsőfokú végzettséggel rendelkező gyakorló könyvtáros kapja meg, egyéni pályázatok alapján.

A pályázatok benyújtásának határideje: 2003. április 30.

Helye: Magyar Könyvtárosok Egyesülete Elnöksége (Budapest, Hold u. 6. 1054)

A pályamunka tartalmazza a jelölt szakterületének gyakorlatából származó valamely téma írásbeli, még nem publikált kidolgozását, a szakmai önéletrajzot és három támogató írásbeli ajánlását. Az előző évben nyeretlen pályázatokat újabb három ajánlással ismét be lehet nyújtani.

Az elismerő cím odaítéléséről az IKSZ és az MKE elnöksége által megbízott kuratórium dönt. Az elismerés ünnepélyes átadására az MKE vándorgyűlésének plenáris ülésén kerül sor.

A címmel jár: elismerő oklevél, ötvenezer forint jutalom, a vándorgyűlésen vagy az MKE és az IKSZ valamely szakmai rendezvényén bemutatkozó előadás lehetősége, a kuratórium ajánlása a szaklapoknak a dolgozat közzétételére. A cím birtokosai előnyt élveznek a külföldi tanulmányutakra benyújtott pályázatok elbírálásánál.

az MKE elnöke

az IKSZ elnöke

Az FPI Pedagógus Könyvesbolt szakkönyvajánlata

Dán Krisztina szerk.: Tárgyszójegyzék iskolai könyvtárak részére

(összeállította: Ládi László, Tóthné Környei Márta)

Flaccus Kiadó, 2002. (2. javított, bővített kiadás) ára: 1490 Ft

Az iskolai könyvtárakban felhalmozott dokumentumvagyon szakszerű, tematikus feltárása elodázhatatlan feladattá vált. A tantervkészítéshez, az új tantervek gyakorlati bevezetéséhez szinte minden tantárgy igényli a megbízhatóan feldolgozott könyvtári állományt.

Korábban az iskolai könyvtárakban – mint az általános gyűjtőkörű könyvtárakban általában – az ETO (Egyetemes Tizedes Osztályozás) jelentette az állomány feltárásának és visszakeresésének legfőbb eszközét. A gyorsan terjedő számítógépesítés következtében azonban a tartalmi feltárásban – az ETO rendező elve mellett – egyre nagyobb szerephez jutott az elmúlt években a tárgyszó. A tárgyszavak egységes, következetes használata érdekében sürgető igényként merült fel egy olyan, általános jellegű tárgyszójegyzék elkészítése, amelynek fogalomrendszere közel áll az iskolai gyakorlathoz, terjedelme pedig az iskolai könyvtár állományi választékára méretezett.

Könyvünk célja, hogy megkönnyítse a könyvtári állomány tartalmi feltárását, a különböző dokumentumokban rejlő információk minél sokoldalúbb, megbízhatóbb visszakereshetőségét.

Könyvtárhasználati órák videón 1–10.

(szerkesztette és rendezte: Dán Krisztina és Harályi Ervinné)

Flaccus Kiadó – Fővárosi Pedagógiai Intézet, 2002.

a sorozat ára: 13 000 Ft + 25% áfa

(a tíz kazettából álló csomag csak egyben vásárolható meg)

A Fővárosi Pedagógiai Intézet szakmai irányításával szervezett fejlesztő program keretében különböző típusú és szerkezetű iskolák könyvtáros-tanárai és magyar szakos pedagógusai vállalkoztak a könyvtárismereti foglalkozások megtartására. *A sorozat együttes időtartama tíz óra.* Az eredetileg két-két órás időtartamú programokból ugyanis csak a néző szempontjából informatív részek maradtak meg a videofilmen. *A videofilm-sorozat több formában is hasznosítható:* gyakorlati segédeszközzül szolgál a könyvtáros-tanárok pedagógiai-módszertani továbbképzéséhez, önképzéséhez, gyakorlati munkájához, haszonnal alkalmazható a felsőoktatásban könyvtár és tanárszakon, valamint a könyvtárhasználói felkészítésben. Alapvetően tantárgymódszertani segédlet, de bizonyos elemeit kiemelve jól alkalmazható a használói képzésben is.

1. A középkori városi élet. Segédkönyvek és források a történelemórán (6. évfolyam) 52'
2. Raktári rend, főbb állományegységek. Könyvtárhasználati szakóra (5. évfolyam) 75'
3. Kézikönyvtár, segédkönyvtípusok. Könyvtárhasználati szakóra (5. évfolyam) 72'
4. A csodaszarvas monda. A szépirodalmi és ismeretközlő szövegtípusok jellemzői. Irodalomóra (5. évfolyam) 60'
5. A betűrendes leíró katalógus. Könyvtárhasználati szakóra (7. évfolyam) 55'
6. Könyvtárbeutató óra a középiskolában. Könyvtárhasználati szakóra (9. évfolyam) 41'
7. A tájékozódás hagyományos és korszerű eszközei. Könyvtárhasználati szakóra (11. évfolyam) 36'
8. Információkereső nyelvek. Könyvtárhasználati szakóra (11–12. évfolyam) 36'
9. A szakmai tájékozódás forrásai. Nyomtatott és elektronikus sajtó használata magyarórán (12. évfolyam) 92'
10. A reformkor. A szellemi munka technikája irodalomórán (10. évfolyam) 70'

A kiadványok megvásárolhatók és megrendelhetők az alábbi címen:

FPI Pedagógus Könyvesbolt

1088 Budapest, Vas u. 10. tel.: (1) 338-2156/158.m., fax: (1) 292-3990

e-mail: csutor@fovpi.hu

Kedves 1966 és 1977 között Debrecenben, népművelő-könyvtáros szakon, nappali tagozaton végzett diáktársaink!

Népművelő-könyvtáros képzésünk 2003-ban ünnepli negyvenéves évfordulóját a Tanító-képző Főiskolán, amit szeretnénk méltóképpen, közösen megünnepelni. Terveink szerint 2003. augusztus 29-én és 30-án (péntek-szombat) egy kétnapos konferenciát szervezünk. A rendezvény sikeréhez kérjük segítségeket.

A megadott címre és e-mail címekre, kérjük, küldjétek el a saját elérhetőségeket és az általatok ismert diáktársainkét (név, leánykori név is, postacím, e-mail, fax, jelenlegi munkahely, munkakör).

Postacím: dr. Goda Éva

4032 Debrecen, Mikszáth K. 63. III/11.

E-mail címek: godae@freemail.hu

tarnay@math.klte.hu (Suppné dr. Tarnay Györgyi)

A címeket mielőbb, de legkésőbb március 10-éig, kérjük, küldjétek el! A találkozó programjáról és az egyéb tudnivalókról (szállás a kollégiumban, étkezés stb.) az adatok beérkezése után folyamatosan tájékoztatunk mindenkit.

Rendezvénynapptár 2003.

Idő	Helyszín	Téma	Szervező	Információ
III. 4.	OSZK	MOKKA-átadás		
Időpontváltozás!				
III. 11.	OSZK	MKE küldöttgyűlés	MKE	Jáki Éva
III. 21.	MTA	Internet Fiesta	MTA titkárság	
III. 22.	OSZK	Internet Fiesta	OSZK	Ekler Péter
III. 20-21.	Bp.	Könyvtárpedagógiai napok	Budapest Hegyvidék (XII.ker) Önkormányzata és Könyvtárostanármunkaközössége	Hock Zsuzsanna
IV. 14-17.	Pécs	Networkshop konferencia	NIIF	
IV. 23.	OSZK	IKSZ képviselő-testületi ülés	IKSZ	Fülöp Ágnes
V. 21.	OSZK	IKSZ közgyűlés	IKSZ	Fülöp Ágnes
V. 30.	Szolnok, megyei kvt.	Fogyatékkal élő emberek a közkönyvtárakban	Publika MKK	Billédi Ferencné
VIII. 14-16.	Nagykanizsa	MKE Vándorgyűlés	MKE	Jáki Éva
X. 6.	Szeged, Somogyi-kvt.	Összefogás a könyvtárakért IKSZ – megnyitó konferencia	IKSZ	Fülöp Á.
X. 31.	Sárospatak, Református Kollégium	Egyházi könyvkultúra Magyarországon és Európában a XV. század végétől a XVIII. század közepéig. Nemzetközi tudományos konferencia és könyvkiállítás	Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei	Kedves Csaba Nagy Júlia

Felhívjuk minden kolléga figyelmét arra, hogy ezt a rovatot folyamatosan közölni kívánjuk, mindig hozzátéve az újabb rendezvényeket, illetve jelezve a változásokat. Ezért kérjük, országos érdeklődésre számot tartó, tervbe vett rendezvényeiről időben tájékoztassák a szerkesztőséget, még akkor is, ha az időpont, a rendezvény témája vagy akár a helyszíne sem végleges. A pillanatnyilag még bizonytalan adatokat dőlt betűvel szedjük, az áttekinthetőség kedvéért.

Válogatás weblapokból

Mint a képeslapok. Vallanak témájukról, ami jelen esetben nem más, mint egy-egy könyvtár. Egy évnel régebben „hirdetjük meg”, hogy a Levelező címlapjain szerelmünk bemutatni könyvtárainkat, épületüket, berendezésüket, munkájukat, múltjukat, jelenüket – ahogy azt a fényképek közvetíteni képesek. Azt a párat, amely felhívásunkra érkezett, meg is jelentettük. És többet nem hozott azóta a posta. Úgy gondoljuk, az internetes honlapok is sokat árulnak el és mondanak egy-egy könyvtárról, ezért alkalmanként ezen a helyen, a hátsó borító belső oldalán felvonalatunk közülük néhányat. Bevallottan találomra.

Az Országos Egészségügyi Információs Intézet és Könyvtár honlapja
(MEDINFO)

English

🇬🇧

Egészséginformációt mindenkinek!

➤ Általános információk ➤ Országos Egészségügyi Szakkönyvtár ➤ -- OLIB - Magyar Orvosi Bibliográfia ➤ EU csatlakozás új! ➤ TEKInTeT /Tervegészségügyi Informatika- Telematika-Távokzés/ ➤ Szolgáltatások ➤ Kiadványok ➤ Lakossági egészségügyi tájékoztatás	Tanulmány Magyarország régióinak egészségügyi helyzetéről ➤ Projekt beszámoló... ➤ -- FÓRUM az egészségügyi-orvostudományi egységesített rendszerezett fogalomtár létrehozására ➤ --MedMAP ➤ -- Nemzetközi egészségügyi adatszolgáltatás integrált adatmodelljének kialakítása ➤ Egészségpolitikai konferencia előadások, 2001-2002. ➤ I. Irányított Betegellátási Konferencia új! ➤ Magyar Egészségügyi Telematikai Egyesület (METE)
--	--

frissítve: 2002. 12. 18.

levél a webmesterek

oldaltérkép

Országos Idegennyelvű Könyvtár

Elérhetőség

Nyitvatartás

Könyvtárunk

Webopac

Kurzus Periodika

Kiadványaink

Rendezvényeink

Fényképalbum

Linkgyűjtemény

Webtérkép

A 2002-es irodalmi Nobel-díj kitüntetettje: **KERTÉSZ IMRE**

A 2001-es irodalmi Nobel-díj kitüntetettje: **NAIPAUL, VIDIADHAR SURAJPRASAD**

A könyvtár CD állományának listája, fax: CD-k

„...teljességre kell vennünk, hogy a nyelvvel minden szellemi kincsünk alapföltételé, a közzelhető legnagyobb kárpot, melyért semmi fáradság nem sok. Nélküle nem lennénk emberek. Nem tudnánk gondolkodni. Aztán mindenki éri a munkáját arán jutott a nyelvnek birtokába. Ez nem is csoda. Gondoljuk csak el, mily végtelenül szövevényes művelet folyik le bennünk, míg - most már köszönyesen arizorva - egy-egy mondatot kihasználunk a szánkban. Hany ezer évek kellett elmúlnia, míg ez a lázszelg oly egyszerű folyamat egyáltalán lehetőséggé lett.”

Kosztolányi Dezső: Anyelvánsúlásról. In: Bácskai Hírlap, 1905. augusztus 20.